

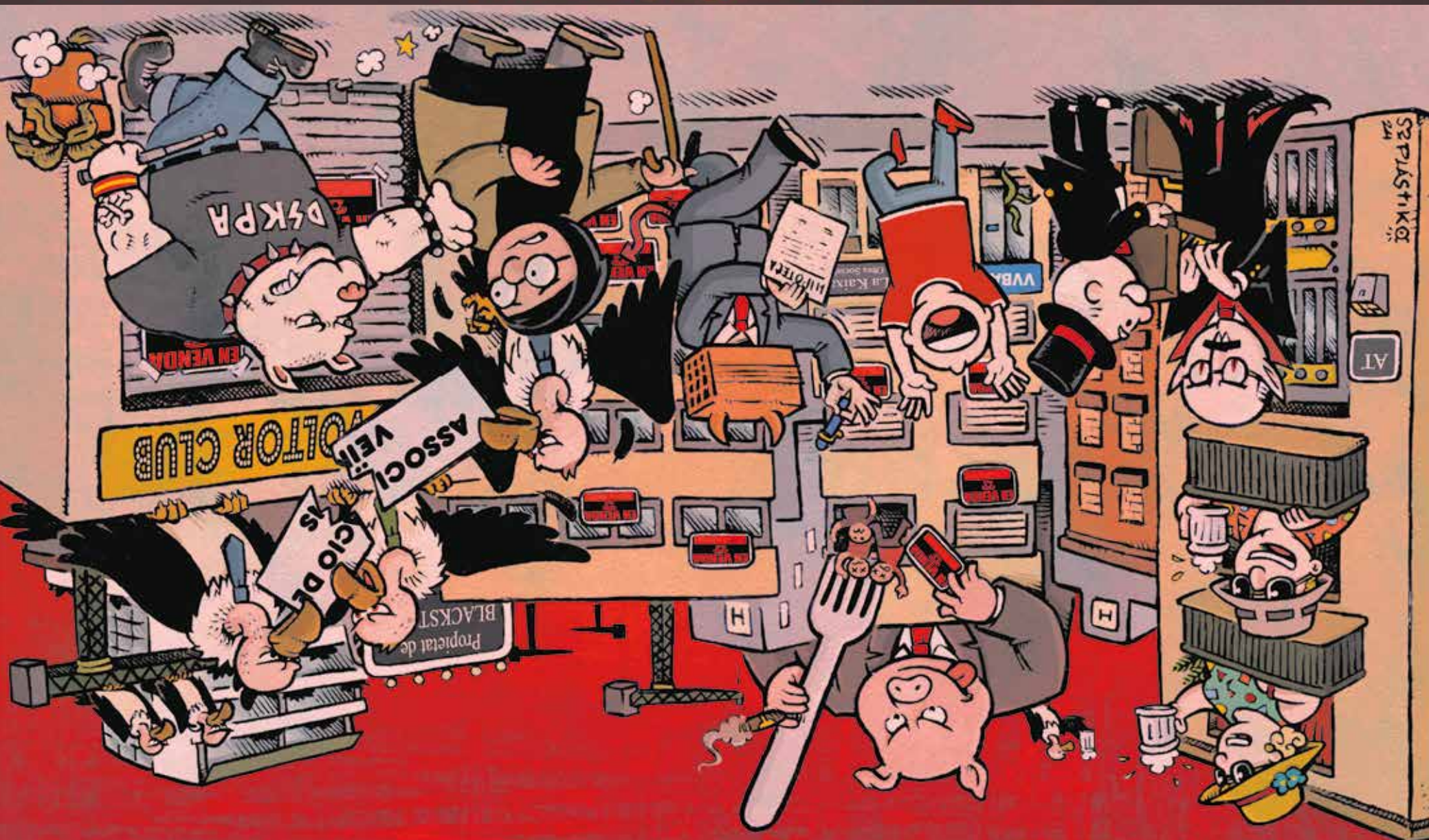
CARRER 167

Desembre 2024 | www.carrer.cat | www.favb.cat

LES DUES CARES DE L'HABITATGE

Dossier, pàgina 16 a 25

SUMARI

D'ENTRADA

- 2 **El segon pla de barris, a examen**
Elia Herranz
- 3 **Desigualtats i teixit social**
Albert Recio
- 5 **Crítiques i esmenes al pla**
Elia Herranz

CRÒNICA

- 6 **Les multes del Pla Endreça**
Marc Font
- 7 **Pla Endreça i sensellarisme**
Eva Hobeich
- 8 **Adéu a la Copa Amèrica**
Anaïs Barnolas
- 9 **Canvi de rumb del teatre Arnau**
Álvaro Carretón
- 11 **Entrevista a Fabiola Mancinelli, antropòloga**
V. Canet

OPINIÓ

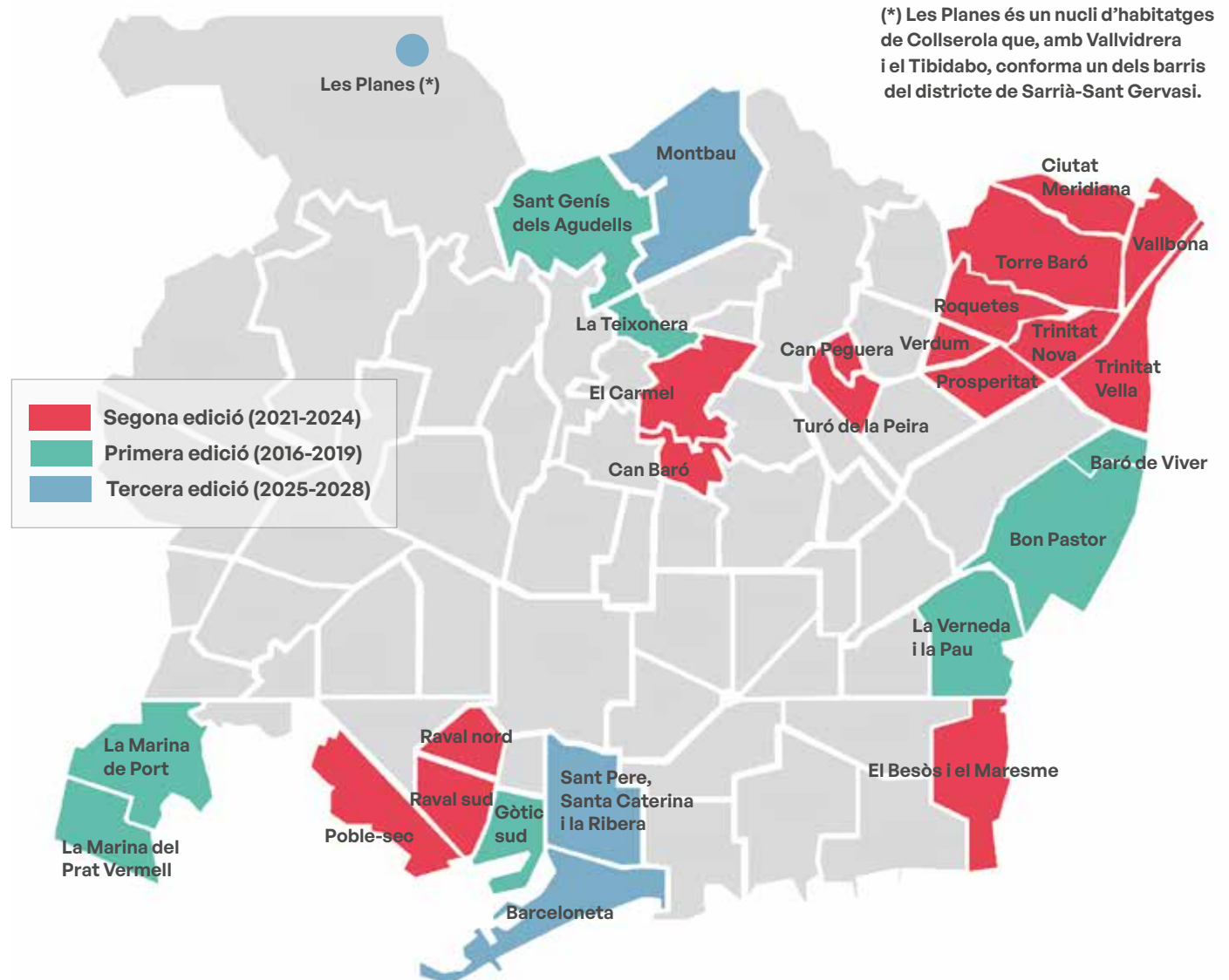
- 12 **Editorial: Habitatge**
- 12 **L'acudit de Dani Ruiz**
- 13 **La cambra fosca**
- 15 **Història i memòria**
Jose Mansilla

DOSSIER: HABITATGE

- 16 **La política d'habitatge trenca Barcelona**
Gemma Aguilera
- 20 **Habitatges públics buits a la Trinitat Nova**
Oriol Lapeira
- 21 **Viure entre puntals**
David G. Mateu
- 22 **El lloguer i la gent jove**
Eric Moner
- 23 **Gentrificació a l'Eixample**
Alba Zaplana
- 24 **Entrevista a Carolina Pastor, psicòloga**
Luis Caldeiro
- 25 **Mobilitzacions pel dret a l'habitatge**
Redacció

BARCELONES

- 26 **Mig segle de crítica urbana**
Marc Andreu
- 27 **Crítica literària**
Ignasi Franch
- 28 **Cobertura de la ronda de Dalt**
Marc Villoro
- 29 **Les invisibles d'El 47'**
Paula R. Ainsa
- 30 **Viure envoltat d'un hotel**
Jesús Martínez
- 31 **El cor robot: Rubén Parada, de l'AV La Verneda Alta**
Catherina Azón
- 32 **La contra: Yoana Mata, activista trans**
Álvaro Carretón

El segon Pla de Barris, a examen

Quatre anys després de posar-se en marxa la segona edició del pla de xoc municipal, la revista 'Carrer' enquesta les associacions veïnals de les zones implicades per copsar-ne l'opinió

ELIA HERRANZ

Quatre anys després de posar-se en marxa la segona edició del Pla de Barris (PdB) -el pla de xoc municipal que des del 2016 vol reduir les desigualtats a la ciutat de Barcelona-, *Carrer* ha demanat a les associacions veïnals implicades una valoració mitjançant una enquesta. La mostra recollida representa 13 dels 15 barris afectats pels plans de la segona edició (2021-2024), més tres dels set que van ser inclosos en la primera (2016-2019) i que ara estan en període de *manteniment* (*Carrer* ja va recollir una valoració extensa de la primera fase en el número 152 de juliol del 2019). Quatre barris més se sumaran a les ja existents en la tercera edició que comença ara i que acabarà el 2028 [veure mapa].

El millor, la inversió social

Si alguna cosa desperta consens sobre el PdB és que el seu desplegament implica un reconeixement institucional de l'existència d'importants desigualtats socials i territorials a la ciutat. Que en la pràctica aconsegueixi revertir-les, o almenys apaivagar-les, genera debat veïnal. Tanmateix, existeixen coincidències destacables entre els barris afectats en diversos aspectes de la seva aplicació. La primera, que tant els programes socials generals aplicats en la majoria dels barris -els *projectes destacats*, segons la terminologia de l'Ajuntament de Barcelona-, com els microprojectes lligats a propostes del moviment veïnal tenen l'aprovat de les entitats enquestades.

Vuit de les 13 associacions enquestades valoren que les accions més positives del

D'ENTRADA: BALANÇ VEÏNAL DEL PLA DE BARRIS

ELS BARRIS AFECTATS PELS PLANS RESPONEN

Aquest article s'ha pogut realitzar gràcies a la col·laboració de les següents associacions veïnals: el Gòtic i Xarxa Veïnal del Raval (Ciutat Vella); Plataforma Can Baró (Horta-Guinardó); Can Peguera, Ciutat Meridiana, la Prosperitat, les Roquetes, Torre Baró, la Trinitat Nova, el Turó de la Peira i Verdum (Nou Barris); el Bon Pastor i Trinitat Uneix (Sant Andreu); el Besòs, el Maresme i la Pau (Sant Martí). No hem obtingut resposta de les associacions veïnals del Poble-sec i el Carmel (segona edició del PdB), la Verneda, Sant Genís dels Agudells, la Marina i la Taxonera (primera edició).

PdB són les relacionades amb les inversions en projectes educatius i de lleure infantil i juvenil, i les dedicades a assistència social. Iniciatives com la *Xarse* -acompanyament a veïnes per sol·licitar ajuts públics-, *Caixa d'Eines* -introducció de diferents disciplines culturals a les escoles-, *Concilia* -canguratge municipal-, *Extra, extra!* -extraescolars gratuïtes-, accions contra la soledat no volguda, i tallers d'alimentació saludable o d'ensenyament de llengües són ben valorades per les entitats, que alhora alerten de la seva possible desaparició en edicions properes. Ho fa l'AV de Roquetes, respecte a la incorporació de perfils professionals psicosocials a les escoles, o l'AV de Prosperitat, quan parla de la *Xarse*. Si aquests projec-

El desplegament del Pla de Barris implica un reconeixement institucional de les desigualtats socials i territorials a la ciutat

tes esdevenen *pedaços* sense continuïtat en el temps, asseguruen, acaben generant noves necessitats socials que queden al descobert i fins i tot poden arribar a desarticlar altres programes més estructurals. Com a exemple, la Xarxa Veïnal del Raval manifesta que ha trobat a faltar una major implicació del PdB en la lluita sostinguda contra la segregació escolar.

L'urbanisme de proximitat aprova

El segon lloc de valoració positiva l'ocupen les intervencions en urbanisme de proximitat, equipaments públics i millores en la mobilitat. Destaquen la urbanització de la plaça de les Pedreres de Can Baró; la reforma de la plaça de Verdum i els jardins de l'escola Freire a Verdum; l'ascensor del carrer de Beret a Can Peguera; l'adequació del Campillo de la Virgen -encara no finalitzada- a Torre Baró-Ciutat Meridiana; la reurbanització de la Casa de l'Aigua a la Trinitat Vella; la creació d'espais comunitaris al CAP del Besòs, així com diferents millores als centres escolars i l'obertura dels patis dels centres educatius d'aquests barris. Verdum i Torre Baró valoren en positiu la reconversió de la línia 11 d'autobús i la implementació del Bus a Demanda, respectivament.

Les associacions aplaudeixen el suport a projectes veïnals concrets: la col·laboració amb les activitats del centenari del barri de Can Baró; la contractació d'un tallerista per a l'hort comunitari Ecovincles de la Prosperitat; el suport a l'enllumenat nadalenc participatiu a Torre Baró; els projectes *Turó Amunt* i *Culturalíssima* al Turó de la Peira o el projecte de memòria *Àlbum de cromos* sobre la història de Verdum. També avisen, però, de projectes que aterren des del PdB "com bolets" i que, quan aquest acaba, han d'assumir les entitats o els equipaments de proximitat, amb pressupostos i convenis insuficients -a tall d'exemple, el projecte *Quiosc de memòria* de Can Peguera-.

Incompliments, sobretot en el 'totxo'

Molts dels plans *estrella* anunciats pel PdB que implicaven la transformació de l'espai públic no han arribat. Fins a nou associacions denuncien que, quatre anys després, no s'han assolit obres compro-

SEGUEIX A LA PÀGINA 4 →

ANÀLISI La informació que arriba sobre la nova edició del Pla de Barris fa pensar que, tot i ser més ambiciosa en recursos i abast territorial, es tornarà a plantejar amb una perspectiva més urbanística que social

LLUITA CONTRA LA DESIGUALTAT I TEIXIT SOCIAL

ALBERT RECIO
VICEPRESIDENT DE LA FAVB

Els plans de barri van néixer per pal·liar les enormes desigualtats socials existents entre territoris. Impulsats inicialment per la Generalitat de Catalunya, amb el Govern del tripartit, van ser replicats després per l'Ajuntament de Barcelona. La lògica era fer una actuació específica, de xoc, en aquells barris que mostraven uns indicadors socials més baixos. I, en els primers projectes, van primar les intervencions urbanístiques. La realitat, però, ha demostrat que les desigualtats extremes no es poden resoldre amb plans de xoc, i que les intervencions urbanístiques, a vegades, obren la porta a processos de gentrificació, sobretot en àrees cèntriques.

Els plans de barri de la segona generació van intentar rectificar el plantejament, intensificant les polítiques socials, amb suport als processos educatius i culturals, polítiques de salut comunitària, promoció econòmica, atenció social... Però les desigualtats no es van reduir de manera substancial, perquè obeeixen a situacions estructurals enquistades en el nostre model econòmic i social, i que requereixen tractaments més potents i sostinguts i a una escala superior.

Amb tot, els plans de barri han aportat millores allà on s'han aplicat. La tercera edició pretén ser més ambiciosa, s'aplicarà a més barris i tindrà més recursos. Però, amb la informació disponible, sembla que la perspectiva urbanística torna a guanyar pes i, excepte en les polítiques educatives, hi ha un cert replegament de la intervenció social. Tot i que l'Ajuntament argumenta que aquestes polítiques es faran per altres vies.

Visió dirigista i poc participativa

El punt més crític està en el paper que es dona al teixit social dels barris, a l'enfortiment d'aquest teixit essencial per consolidar polítiques i afrontar els nous reptes que impliquen tant la crisi ecològica com els perills per a la convivència que generen les iniciatives xenòfobes, incendiàries i irracionals que practica, de forma cada cop més agressiva, l'extrema dreta. I que poden tenir molts efectes negatius en molts aspectes: potenciar comportaments inadequats als problemes ecològics, qüestionar equipaments i actuacions municipals o generar un clima d'enfrontament en uns barris on els processos demogràfics generen una complexitat social més gran.

I tenim indicis preocupants que el component participatiu, social, és obviat: des del menyspreu que massa vegades reben les entitats veïnals fins als canvis poc explicats d'algunes polítiques socials, com és el cas de Vila Veïna o la tramitació de l'empadronament. Que entitats com 9 Barris Acull hagin hagut de plegar o que el projecte comunitari del Teatre Arnau s'hagi canviat sense negociar són mals símptomes.

Una política de barris s'enforteix quan es potencia l'organització i la participació de la gent afectada, quan s'estableixen dinàmiques de coproducció reals. I tenim la sensació que en el plantejament actual predomina una visió dirigista per part de l'Ajuntament, que bandeja entitats i projectes que li resulten molestos. Esperem que només sigui un presentiment i que el proper Pla de Barris sigui efectiu, dins de les seves possibilitats.

Una política de barris s'enforteix quan es potencia en el territori l'organització i la participació de la gent afectada

Inauguració de l'exposició de la primera fase del Pla de Barris a l'edifici del Borsí -encara no rehabilitat-, al barri Gòtic, el febrer del 2019. AJUNTAMENT DE BARCELONA

D'ENTRADA: BALANÇ VEÏNAL DEL PLA DE BARRIS

VUIT AYS DESPRÉS DE LA PRIMERA FASE

Els barris del Gòtic, el Bon Pastor i la Pau van començar a implementar el Pla de Barris el 2016, i ara estan en situació de *manteniment*: alguns dels projectes socials generalistes continuen, però no tenen assignats tècnics específics ni un pressupost extraordinari. Les associacions veïnals enquestades coincideixen amb les de la segona fase del pla en valorar positivament programes com Xarse i Concilia i els projectes educatius, així com la preocupació per la seva continuïtat, que no està garantida. Al Gòtic valoren la inversió -encara per acabar- per a la recuperació del Borsí, els plans ocupacionals i iniciatives concretes com un projecte fotogràfic de memòria popular, però denuncien que s'han quedat en el calaix la reconversió del Moll de la Fusta en un espai més adaptat a les necessitats del barri i la rehabilitació dels Jardins del Duc de Medinaceli. Al Bon Pastor, posen en valor la inversió en rehabilitació d'edificis -que en tot cas troben insuficient-, la urbanització del polígon industrial i, en col·laboració amb el Muhba, haver tirat endavant el Museu de l'Habitatge Obrer. Totes apunten -i és una crítica generalitzada- que se'ls fa difícil entendre quines actuacions corresponen al marc del PdB i quines són inversions generals del Districte que s'han d'aprovar a través del PAM.

→ VE DE LA PÀGINA 3

meses: la remodelació dels Jardins del Doctor Fleming i la plaça de la Gardunya al Raval; la reforma del parc del Turó -que afecta sobretot Can Peguera i el Turó de la Peira-; l'adequació del carrer del Molí i els baixos de la Torre Júlia a la Prosperitat; la plaça de les Roquetes i la reurbanització del carrer de Llopi i del Pla de Cirerers a les Roquetes; el projecte de plaques solars i la segona fase del mirador de Prats de Rei a Torre Baró -amb perill per als veïns, que han de creuar per la carretera-; el parc de les Feixes a la Trinitat Nova -que ha quedat suspès- o la reforma de la plaça dels Germans Serra i d'Alfons el Magnànim al Besòs -que també han quedat descartades-.

Als barris del Raval, la Trinitat Vella i el Maresme denuncien que no s'han complert les expectatives quant a la rehabilitació d'edificis amb problemes estructurals, com s'havia anunciat: n'han quedat fora moltes promocions. Els PdB tenen un pressupost limitat i depenen de

Molts dels plans 'estrella' anunciats pel Pla de Barris que implicaven la transformació de l'espai públic no han arribat

El Raval, la Trinitat Vella i el Maresme denuncien que no s'ha complert amb la rehabilitació d'edificis amb problemes estructurals

la seva complementació amb altres fons -europeus, del Districte o de la Casa Gran-. Aquest incompliment ha generat una gran frustració. Com també que no s'hagin portat a terme algunes actuacions per a la creació de refugis climàtics (Turó de la Peira, Torre Baró) o l'activació de plantes baixes sense ús (Maresme).

La participació, a millorar

Les memòries penjades al web i els actes oficials del PdB semblen corroborar un dels seus objectius estratègics més importants: la implicació del veïnat i el reforç de la xarxa associativa dels barris. Totes les entitats veïnals enquestades han format part de les comissions de seguiment. Però moltes d'elles -sis de manera explícita- es queixen de falta de regularitat en les trobades, seguiment confús dels processos, incerteses en l'execució de les accions i esmenes del moviment veïnal no recollides en el resultat final.

Cinc d'elles parlen de mala dinamització de les empreses externes que porten a peu de carrer els PdB, de falta d'enteniament amb els seus tècnics o de tenir poc marge d'incidència en les seves decisions. Cinc barris (Can Peguera, Ciutat Meridiana, la Prosperitat, Torre Baró i el Maresme) denuncien obertament que les empreses han "eludit" el moviment veïnal, o que "ha faltat més implicació política" (Verdum). Ni totes les associacions o entitats que figuren a les comissions de seguiment n'han format part activa realment -a vegades només s'ha quedat l'associació veïnal- ni la crida insistent a la participació no organitzada sembla haver provocat un enfortiment del teixit comunitari -la presència de *carrets* a l'espai públic on es recullen *idees* espontànies de persones passavolants per "millorar el barri" ha enfurismat algunes associacions veïnals-.

En tot cas, associacions com la de la Prosperitat creuen que els espais de participació no han funcionat realment com a tals, ja que, una vegada engegats els plans, no es deixava gaire espai a la iniciativa ciutadana ni es mantenien informades les entitats participants de les decisions preses o els canvis en els projectes.

Inversions que depassen el PdB

Onze associacions veïnals posen en valor intervencions realitzades a proposta del moviment veïnal que, en la majoria dels casos, eren reivindicacions pendents que podien adaptar-se al pressupost limitat del PdB. En el cas de la Prosperitat, tanmateix, l'associació veïnal denuncia tres actuacions factibles que han estat finalment rebutjades: la pacificació de l'entorn de l'escola Víctor Català, l'adequació d'una pista esportiva provisional en el solar de l'antiga fàbrica Ideal Plàstica Flor i la instal·lació d'una zona d'ombra al davant de la residència de la gent gran de Molí. A més, hi ha altres propostes veïnals que depassen el pressupost i la capa-

Els Jardins del Doctor Fleming, al Raval, pendents de rehabilitar. DANI CODINA

Un bany entre puntals. Interior d'un lavabo en un pis apuntalat del carrer d'Alfons el Magnànim, al barri del Besòs. Els tècnics van aconsellar els seus habitants que, quan es dutxessin, ho fessin "de pressa". L'incompliment dels plans per rehabilitar habitatges amb problemes estructurals és una de les crítiques al Pla de Barris. D.C.

Entre la crítica constructiva i l'esmena a la totalitat

La lentitud, l'excés de tràmits administratius i la tecnificació del procés són les principals crítiques de fons al Pla de Barris, que algunes associacions mantenen que contribueix a debilitar el moviment veïnal

El parc del Turó -amb Can Peguera al fons- espera la seva reforma en el marc del Pla de Barris. DANI CODINA

ciutat del PdB, i que l'Ajuntament haurà de posar al *calaix* de les possibles inversions municipals dels pròxims anys, per exemple, el nou Casal de Joves de Roquetes; la cobertura de la ronda de Dalt al Verdum; la millora de la relació entre la zona de muntanya i el barri de Torre Baró, i la millor interconnexió de la zona del riu Besòs amb la Trinitat Vella.

Un balanç agredolç

Les associacions veïnals són plenament conscients que un Pla de Barris, amb el pressupost i el plantejament actual, no té la capacitat de provocar per si sol cap canvi estructural que reverteixi les desigualtats. En la seva majoria -10 de les 13 associacions enquestades- valoren com a positius els serveis d'atenció a les persones vulnerables i volen que es mantinguin en el temps. Però també alerten que, sense un pla integral, aquests programes poden contribuir a una normalització de la pobresa. El punt més feble, al seu parer, són els retards en les obres de millora de l'espai públic, i denuncien un "joc de trilers" per part del Consistori, que despista sobre quines inversions corresponen al Pla de Barris i quines al Pla d'Actuació Municipal -que en el mandat actual ha desaparegut-. Les inversions més satisfactòries són les que han tingut en compte l'anàlisi i experiència de les veïnes i veïns que viuen al territori, i que, a vegades, aborden problemàtiques que "a l'Ajuntament se li passen".

Una de les crítiques més coincidents entre les associacions enquestades al Pla de Barris (PdB) és la lentitud a l'hora de concretar les intervencions, sobretot les que han d'adaptar-se a la realitat de cada lloc: hi ha massa tràmits administratius i falta d'agilitat i de flexibilitat. Les Administracions encerten quan fan cas als indicadors generals de pobresa i desigualtat -per això han funcionat els programes generals d'ajudes a la vulnerabilitat-, però no acaben d'apamar la seva implementació a les diferents realitats territorials. Les associacions conviden l'Ajuntament a tenir en consideració les aportacions històriques

Els tècnics tenen el seu paper, però cal més implicació política que, com la veïnal, hauria de ser coneixedora de les realitats del territori

del moviment veïnal i les seves diagnòstics construïdes des de la proximitat.

També critiquen l'excessiva tecnificació del procés. Els tècnics tenen el seu paper, però cal més implicació política que, com la veïnal, també hauria de ser coneixedora de les realitats del territori. La desigualtat colpeja molts barris, però no tots aquests barris són iguals. Tenen les seves problemàtiques concretes, identitats i maneres de fer.

PdB o inversions generals?

Un altre tema de fons és a què es dediquen les inversions. Tot i que les associacions veïnals tenen clar que l'urbanisme és, principalment, un tema social, són crítiques amb els recursos que el PdB destina a la *pedra*. No perquè no els considerin necessaris, sinó perquè, amb les limitacions pressupostàries d'aquests plans de joc, potser caldria destinar els diners a polítiques netament socials i comunitàries, no a intervencions molt costoses a l'espai públic que haurien d'entrar en les inversions generals d'urbanisme.

Un altre toc d'atenció, relacionat amb tot l'anterior, és la poca capacitat

-o voluntat- d'escolta de les propostes del teixit associatiu dels barris quan aquest és fort i ha fet una feina prèvia. El PdB aterra i vol començar de zero: diagnòsi, contacte amb les entitats, reunions extra, processos participatius... Això, dels dels barris, sovint no només es veu com una opció improductiva que fa que es perdi molt de temps, sinó que s'interpreta com un atac a l'organització veïnal i les seves aportacions, madurades en el temps. I no consideren que això sigui responsabilitat dels tècnics.

En aquest sentit, hi ha barris -sobretot els més colpits per les desigualtats- que des de les seves associacions veïnals fan una dura crítica a la mateixa línia de flotació del Pla de Barris, i consideren que, de manera conscient o no, contribueix a debilitar el moviment veïnal, fent servir els tècnics com a "pantalla" entre les entitats veïnals i els responsables polítics, i buscant massa acrítica per neutralitzar entitats organitzades que sí que ho són, de crítiques, i que se senten com a convidades de pedra. O posant pedaços que no profunditzen en les causes reals de les desigualtats i la pobresa. **E. H.**

CRÒNICA

El Pla Endreça s'acarnissa amb els més vulnerables i l'autoorganització veïnal

Anunciat com una de les mesures estrelles de l'inici del mandat de Collboni, s'ha traduït en un increment de la presència policial a l'espai públic i l'augment de multes, sense que hagi millorat la percepció de seguretat, teòricament un dels seus objectius principals

MARC FONT

deat inicialment com un seguit de mesures de xoc per millorar la neteja, la convivència i la seguretat de Barcelona, l'anomenat Pla Endreça endegat per l'executiu de Jaume Collboni el juliol del 2023 ja té garantida la seva continuïtat durant tot el mandat. La retòrica governamental el defineix com un "ampli ventall d'accions i actuacions coordinades dels serveis municipals, que de manera transversal impacten en la ciutat per recuperar l'excel·lència de l'espai públic de qualitat".

Ara bé, setze mesos després de la seva posada en marxa, la visió de nombroses organitzacions, entitats i veïns i veïnes no és tan complaent. Així denuncien que el pla s'ha traduït en una persecució de determinades activitats -des de la venda ambulants al sensellarisme, passant per protestes ciutadanes o els músics que toquen al carrer-, que fonamentalment perjudica col·lectius vulnerables. I això s'ha fet sobretot a través de l'increment de les multes, entre d'altres raons conseqüència de la major presència als carrers dels agents de la Guàrdia Urbana. Només en els seus primers tres mesos d'aplicació -fins a l'octubre del 2023- els agents van interposar més de 35.000 sancions per "incivisme", gairebé el 40% més que el mateix període de l'any previ.

La percepció ciutadana sobre els teòrics avenços assolits pel Pla Endreça no és precisament positiva. Segons la darrera *Enquesta de Serveis Municipals*, publicada al mes de setembre, la inseguretat es manté com el principal problema de la ciutat, i ho fa amb el 27,7% de les respostes, cinc punts més que un any enrere, mentre que la neteja és el tercer, amb el 9,3%, si bé en aquest cas registra una caiguda de gairebé quatre punts. L'empitjorament de la percepció en seguretat és significatiu, atès que justament el PSC l'ha posat al centre de la seva acció polí-

tica tant en l'àmbit municipal com en el conjunt de Catalunya, amb un enfocament estrictament securitari i policial que comparteixen tant la consellera d'Interior, Núria Parlon, com el tinent d'alcalde de Seguretat, Albert Batlle.

Multada per pintar un arbre

La revista *Carrer* ha recollit tres exemples de sancions interposades els darrers mesos que resumeixen alguns dels impactes del Pla Endreça. A final de juliol, una veïna del parc de Joan Miró va ser multada per un agent de paisà de la Guàrdia Urbana després de pintar un arbre a una tanca de les obres de perllongament dels Ferrocarrils que es fan a l'espai, i que han comportat la tala d'uns 75 arbres. Per a Xavier Riu, portaveu de la plataforma Salvem el Parc Joan Miró -que refusava la tala-, l'acció "en cap moment va afectar mobiliari urbà ni cap edifici provisional, sinó que era una pintada en una tanca provisional". Segons ell, sancions d'aquest tipus

"busquen silenciar-nos i fer-nos callar", un fet que casa amb la "voluntat represora" d'un Pla Endreça que veu fonamentalment com una "política de màrqueting". La plataforma està pendent de si es compleix l'anunci del regidor de l'Eixample, Jordi Valls, que en el Ple del Districte de l'octubre va assegurar que la veïna no haurà de pagar la multa, de 500 euros.

El segon exemple data del maig, durant les festes de Porta (Nou Barris), quan la Maria -nom fictici, per protegir la seva identitat- va rebre dues multes per un to-

tal de 851 euros acusada de negar-se a identificar i "faltar al respecte i consideració un agent d'un cos de seguretat en l'exercici de les seves funcions". La seva versió dels fets és absolutament divergent de la policial, en la qual es basa la sanció. Relata que diverses persones van ser multades en el context de les festes majors de Nou Barris, en què l'elevada presència policial va generar "molt de malestar" veïnal. En el seu cas, detalla que va adreçar-se als agents per demanar-los explicacions quan van començar a sancionar gent per beure i orinar a prop de l'escenari durant un concert, un fet que considerava "arbitrari, injust i un abús d'autoritat". Ella mateixa va demanar la presència de persones organitzadores de l'esdeveniment, que van acudir. "Immediatament em vaig identificar sense cap tipus de resistència quan se'm va sol·licitar", manté. La jove ha recorregut la sanció amb el suport de l'organització antirepressiva Alerta Solidària i en les al-

La Sindicatura de Greuges critica el Pla Endreça per ser massa "punitiu" i recomana prioritzar mesures alternatives a les sancions

Ibrahima Seydi, escultor multat per la Urbana als Jardins de Miramar, a Montjuïc. RRENOMFOTO

Pintades contra la tala d'arbres a la tanca provisional del parc de Joan Miró. SALVEM EL PARC JOAN MIRÓ

En els primers tres mesos d'aplicació, els agents van interposar més de 35.000 sancions per "incivisme", el 40% més que l'any previ

legacions, en què en demana l'arxivament, manifesta que "demana explicacions sobre l'actuació policial envers els assistents pacíficament a una festa major no constitueix cap tipus d'infracció". Per a ella en el rerefons de tot plegat hi ha la voluntat del Pla Endreça de "criminalitzar l'autoorganització veïnal. No els agrada tot el que impliqui ocupar l'espai públic, els carrer i places sense que se'n faci negoci, i cada cop es deneguen més permisos per fer-hi activitats".

"Racisme institucional"

El tercer cas és el de l'artista Ibrahima Seydi, d'origen senegalès i resident a la ciutat des de fa més de dues dècades. Segons comenta a *Carrer*, al setembre estava treballant en les seves escultures en un racó dels Jardins de Miramar, a Montjuïc: "Van venir agents de la Guàrdia Urbana i em van posar una multa de 75 euros amb l'argument que molestava el petit altaveu amb què escoltava música, quan tot just se sent a cinc metres i no molestava, no hi havia ningú". Seydi, que té carnet d'escultor i autorització municipal per treballar a la zona, en el passat ja havia tingut problemes amb la Policia, que li havia requisat obres. "Ara hi ha molts més agents al carrer, que mantenen una actitud racista i venen a fer-me la vida impossible", assegura.

SOS Racisme també ha denunciat el Pla Endreça, que segons l'ONG "és una mostra més de la institucionalització del racisme". L'entitat afegeix que "l'ús del civisme com a eix central i regulador de les polítiques té com a conseqüència criminalitzar, estigmatitzar i excloure certs col·lectius, que no entren en una visió higienista blanca del que és l'espai públic compartit". Així, només en els primers sis mesos de l'any, la Guàrdia Urbana ja havia posat el doble de denúncies per venda ambulants que en tot el 2023.

Centrar-se en l'incivisme "deliberat"

També la Sindicatura de Greuges de Barcelona, que lidera David Bondia, ha criticat el Pla Endreça per ser excessivament "punitiu". En un informe publicat a l'octubre recomana que la futura ordenança de convivència i civisme prioritzi mesures alternatives a les sancions. A més, planteja que la seva aplicació s'ha de centrar en comportaments incívics "deliberats" i que eviti les sancions quan es tracta de persones en risc d'exclusió o vulnerables. I, directament, apunta que "no té sentit" multar persones sense llar o manters. Lluny de la filosofia actual del Pla Endreça de Collboni.

OPINIÓ Criminalitzar les persones que dormen al carrer no aborda el problema de la manca d'habitatge, sinó que castiga la gent més vulnerable per comportaments que no poden evitar i perjudica la seva capacitat de sobreviure

Eva Hobeich

Responsable de l'equip jurídic d'Arrels Fundació

Necessitem polítiques fetes des d'una perspectiva social i no punitiva

El Pla Endreça és un paquet de mesures municipals que contempla la reordenació de l'espai públic des de dos punts de vista: la neteja i la seguretat. Aquesta última es tradueix en un augment d'efectius policials municipals i l'enduriment en l'aplicació de les ordenances que regulen l'ús del carrer: civisme, medi ambient, tinença d'animals i ús de vies i espais públics. Cal recordar que l'ordenança de civisme està en procés de modificació. Arrels Fundació en fa seguiment i ens preocupa que no es tingui en compte la situació de les persones sense llar en el disseny i l'aplicació de les ordenances que regulen l'ús de l'espai públic, on viuen més de 1.350 veïns i veïnes de Barcelona.

Amb l'entrada en vigor del Pla Endreça el juliol de 2023, vam rebre queixes de persones que atenem i vam comprovar que la iniciativa dificultava el dia a dia de les persones que viuen al carrer, amb més sancions i vulneracions de dret. Amençar de llençar-los les pertinences o fer-ho sense avis previ, mullar les persones que descansen al carrer, llençar a les escombraries mantes, cartons, documentació, mòbil o medicació són algunes de les actuacions que persones que viuen a la intempèrie i que coneixem ens han explicat. Relaten que la policia municipal apareix més sovint que abans, en moltes ocasions a diari i a la mateixa hora, generalment al matí. També amenacen les persones que acompanyem de prendre'ls els animals de companyia o els sancionen amb multes.

Persones desprotegides

Els nostres equips de carrer han observat un increment policial sobretot en punts de pernoctació on hi ha agrupament de persones. Això es tradueix en el trencament de les rutines de les persones que viuen al carrer, sovint relacionades amb la supervivència: les persones han de fer guàrdia i quedar-se al lloc on dormen a l'hora que ve la Guàrdia Urbana, esperar que es faci la neteja, que s'assequi el terra i tornar a col·locar les coses a lloc. Això pot comportar que es perdin torns en menjadors socials, recursos d'atencions bàsiques...

Les persones que viuen al carrer s'han de tractar com a subjectes a protegir, no com a subjectes a controlar o sancionar. Calen polítiques fetes des d'una perspectiva social, no punitiva: un pis a cada barri per acollir les perso-

Una persona dormint al carrer a Barcelona. ARXIU ARRELS FUNDACIÓ

Gent que viu al carrer denuncia que els han llençat les pertinences, el mòbil o la medicació a les escombraries

La policia municipal els amenaça de prendre'ls els animals de companyia o els sancionen amb multes

nes sense llar, serveis bàsics com dutxes, consignes, menjadors o acompanyament social... Les ordenances no poden sancionar les persones que viuen al carrer per portar a terme activitats orientades al sosteniment de la vida.

Una recomanació de Nacions Unides en relació a la no criminalització de les activitats orientades a tal efecte estableix que el Dret Internacional dels Drets Humans exigeix que els Estats adoptin totes les mesures possibles per erradicar la pobresa extrema i prevenir i posar fi al sensellarisme. La manca d'habitatge reflecteix la incapacitat de l'Estat per garantir el dret humà a un habitatge adequat. Criminalitzar les persones que dormen al carrer no aborda aquesta violació dels drets humans. Més aviat, empitjora la seva situació, castiga les persones per comportaments que no poden evitar i acaba per perjudicar encara més la seva capacitat de sobreviure o millorar i accedir a un habitatge. Un enfocament punitiu que penalitzi les persones sense llar per piodolar, dormir, rentar-se o treballar en espais públics també planteja un cost econòmic per a les Administracions que no és sostenible, ja que moltes d'aquestes persones no poden pagar les multes que se'ls imposen.

En darrer lloc, la criminalització dona lloc a la discriminació per motius de condició socioeconòmica o altres motius prohibits, com ara l'ètnia, l'origen nacional o la salut, vulnerant, d'aquesta manera, les normes de drets humans.

CRÒNICA

L'Ajuntament té pressa per girar full de la Copa Amèrica

El Parlament va votar al novembre en contra del fet que la Sindicatura de Comptes faci una auditoria sobre les despeses públiques del macroesdeveniment esportiu. Feia un mes que l'Oficina Antifrau havia admès a tràmit la denúncia de la Plataforma No a la Copa Amèrica per investigar possibles irregularitats

ANAÏS BARNOLAS

El Parlament de Catalunya va votar al novembre en contra de la proposta de la Plataforma No a la Copa Amèrica, que havia recollit la CUP i que proposava que la Sindicatura de Comptes audités els números de la Fundació Barcelona Capital Nàutica, l'entitat gestora dels fons públics vinculats a l'organització de la 37a Copa Amèrica de vela, que va tenir lloc del 22 d'agost al 19 d'octubre a Barcelona. Hi van votar en contra PSC, Junts i PP, i Vox es va abstenir. A favor, hi van votar ERC, els Comuns i la CUP.

La Plataforma No a la Copa Amèrica havia fet mesos abans una primera ronda de reunions amb diferents partits -exclouent Vox i Aliança Catalana- i llavors, per a la seva sorpresa, tots es van mostrar favorables a l'auditoria, inclòs el PSC. Però en la següent fase de negociació els posicionaments van ser ben diferents. "El PSC es va tancar en banda i Junts va dir que estaven a favor de la transparència, però que no volien que ho portés la CUP. I el PP només s'obria a una abstenció", explica Albert València, portaveu de la Plataforma. "No es perd res perquè s'investiguin els comptes de la Copa Amèrica i es tregui l'aigua clara de si s'ha fet tot correctament. Ara, però, sembla que hi hagi alguna cosa a amagar; que no seria sorprenent, ja que s'han posat 80 milions d'euros de despesa pública que no estan justificats", afegeix València.

La inversió pública inclou tant les donacions a la Fundació Barcelona Capital Nàutica com la Regata Cultural -la programació d'activitats culturals i gastronòmiques vinculades a la competició esportiva-, la polèmica cerimònia inaugural -que va tenir un cost de 2,5 milions d'euros-, les campanyes de comunicació del Consistori barceloní o la des-

pesa extra en neteja i seguretat, per la qual cosa fer un càlcul total es fa difícil.

Encara que l'auditoria no tiri endavant, la Plataforma té una altra via per recórrer: el passat 7 d'octubre, va presentar una denúncia a l'Oficina Antifrau de Catalunya perquè investigui l'ús de recursos públics en el macroesdeveniment, que ha estat admesa a tràmit i que es troba en fase de recapitulació d'informació i validació documental. Si hi troben irregularitats, elevaran el cas al Ministeri Fiscal, que obrirà una causa en l'àmbit judicial.

Poca afluència de públic

La Copa Amèrica no va assolir, ni molt menys, els 2,5 milions de visitants que la Fundació Barcelona Capital Nàutica havia previst, basant-se en un estudi encarregat a la Universitat Pompeu Fabra. Com a molt, l'Ajuntament va parlar a mitjans d'octubre de 1,6 milions de persones. Unes xifres difícils d'assolir tenint en compte que, segons l'Institut Nacional d'Estadística, la ciutat va tenir al setembre menys visitants que el 2023 i a l'octubre va registrar un 2,1% menys de pernoctacions. Només calia passejar-se per la *fan zone* per comprovar la poca afluència de públic per seguir la regata. A més, "es va comptabi-

litzar com a assistent a l'esdeveniment qualsevol veí que passava per allà", recorda Esther Jorquera, veïna de la Barceloneta i portaveu de la Plataforma.

La competició va provocar malestar en el veïnat, sobretot per l'ocupació de l'espai públic i perquè va suposar, entre d'altres coses, haver de reduir els dies de festa major del barri i que els infants es quedessin sense la fira d'atraccions que s'instal·la al passeig de Joan de Borbó. "Ens ha semblat una presa de pèl. Des de la gent que havia de venir i que finalment no ho va fer -que per a nosaltres millor, perquè el barri va estar més tranquil-, fins als diners de tothom que s'han invertit en una competició elitista per a quatre rics, amb la falta que fan per a la sanitat, l'educació i l'habitatge", denuncia María del Pino, presidenta de l'Associació Veïnal de l'Òstia.

Tampoc no s'han complert les expectatives de més de 1.200 milions d'euros de beneficis, ni la generació de 19.000 llocs de treball. "Es va creure que això seria la rehostia, que vindrien molts turistes i que restaurants i comerços estarien plens, i és absurd, perquè aquesta gent va a altres zones de luxe", recorda Del Pino. "A la *fan zone* de la plaça del Mar, vam oferir que les barres les gestionés la restauració local, però els organitzadors ens van dir que no, perquè tenien un conveni amb els patrocinadors", explica el vicepresident de l'Associació Veïnal de la Barceloneta, Manel Martínez.

També es va crear un Pla de Mobilitat per a l'ocasió, "que no va caldre fer servir", exposa Jorquera. "Anaven a posar parades de bicicleta i busos llançadora. Una barbaritat. I en canvi, no arreglen els problemes de mobilitat que tenim en el dia a dia, ni la manca d'accessibilitat d'alguns

carrers. Es van afanyar a fer obres al barri i al Port Olímpic: van posar un carril bici, van asfaltar els carrers per fer una rentada d'imatge, per justificar els suposats beneficis de la Copa Amèrica, però la realitat és que eren obres que ja estaven pressupostades, però que no s'havien executat", conclou Jorquera.

Ningú content

Un cop es va acabar la Copa, d'un dia per l'altre es van desmuntar la *fan zone* de la plaça del Mar i el Race Village del Moll de la Fusta, i es va deixar l'espai públic com si res no hi hagués passat. Aquell dia, el Consistori va valorar l'esdeveniment com un èxit, però, curiosament, en menys de 24 hores va anunciar que la regata no repetiria a Barcelona. "L'Ajuntament va proposar al director executiu de la Copa Amèrica, Grant Dalton, que es repetís la competició però sense posar-hi diners públics, i ens consta que ell es va enfadar moltíssim i va marxar de la reunió", assegura València. El 22 d'octubre, Dalton va fer un comunicat on deia que marxaven de Barcelona perquè la ciutat era massa petita. "Com que a tothom li interessa el relat de quedar bé i de bona entesa, l'Ajuntament li va atorgar el títol honorífic d'Amics de Barcelona", conclou València.

La competició no va complir les expectatives de més de 1.200 milions d'euros de beneficis ni la generació de 19.000 llocs de treball

Botiga oficial de la Copa Amèrica de vela, ubicada al Port Vell de Barcelona i que ja ha estat desmuntada. MARC JAVIERRE

La celebració de la Copa Amèrica va suposar l'ocupació de l'espai públic i haver de reduir els dies de festa major del barri de la Barceloneta

BREUS DE CIUTAT

Pisos de luxe en una altra seu de Telefónica

L'edifici de Telefónica de l'avinguda d'Icària, construït els anys olímpics, acollirà habitatges d'*alt standing*, una operació que té l'oposició del moviment veïnal de la Vila Olímpica, que diu que "no és això el que el barri necessita", i dels arquitectes originals. Els *pelotazos* de la companyia venen de lluny. Amb l'alcalde Clos, l'Ajuntament va signar un conveni pel qual requalificava la seu de l'avinguda de Roma per fer-hi habitatges de luxe. A Telefónica se li va regalar una llicència per aixecar una nova seu al 22@. La ciutat rebria a canvi una desena d'oficines de l'empresa per ser reutilitzades com a equipaments. Però el conveni no es va complir i les centrals romanen buides o amb una activitat mínima.

L'aigua s'apujarà un 6% a Barcelona

El 26 de novembre el ple del Consell Metropolità va aprovar l'increment del 6% de la tarifa de l'aigua a 23 municipis de l'àrea metropolitana, amb l'argument que cal fer inversions pels impactes de la sequera. Aigua és Vida ho veu "desproporcionat" i "abusiu", acusa les Administracions de fer el joc a Aigües de Barcelona -que ja ha rebut subvencions públiques milionàries per adaptar la xarxa- i recorda que el que cal és apostar per un model de gestió pública.

El Tibidabo, pels núvols

Barcelona Serveis Municipals, l'empresa gestora del Parc d'atraccions del Tibidabo, ha pujat totes les tarifes per sobre del 10%. L'entrada general passarà de 35 a 39 euros i el TibiClub familiar, que avui costa 168 euros, pujarà fins als 190 al gener. Si la cosa segueix així, aquesta infraestructura pública esdevindrà un altre espai ciutadà només apte per al turisme. O per a famílies molt estalviadores, perquè els sous de la majoria de barcelonins i barcelonines no han experimentat una pujada tan gran.

Aspecte actual de la façana del teatre Arnau, al Paral·lel. RRENOMFOTO

L'Arnau s'allunya del veïnat amb un model que vira cap a la gestió privada

El govern de Collboni posa data a les obres de rehabilitació de l'Arnau, 30 anys després del seu tancament, i replanteja l'ús que ha de tenir, tot ignorant el procés participatiu que l'havia de convertir en un teatre de gestió comunitària

ÁLVARO CARRETÓN

Un triangle públic virtuós". El setembre, l'alcalde de Barcelona, Jaume Collboni, utilitzava aquestes paraules per referir-se al pla de revitalització de la part baixa del Paral·lel que vol executar. Ho feia en la presentació del nou El Molino, un dels vèrtexs del triangle que ha concebut. La sala Paral·lel 62 n'és un altre. Quant al vèrtex restant, Collboni es va referir a ell com "el convidat inesperat": el teatre Arnau, tancat el 1994 i que el seu govern s'ha proposat recuperar -segons la previsió, les obres de rehabilitació començaran a inici del 2025 i reobrirà el 2027-. Setmanes després, el regidor de Cultura, l'economista Xavier Marcé, declarava a *La Vanguardia*: "Ens hem trobat un projecte que no prioritza massa els usos escènics, que més bé plantejava una sort d'ateneu popular, de centre cívic. Volem potenciar l'aspecte escènic del nou Arnau, i amb aquesta idea obrirem un període de reflexió amb la resta de teatres". Així, la iniciativa de convertir-lo en un espai de gestió comunitària que havia sorgit d'un procés

participatiu aprovat el 2017, amb Ada Colau a l'alcaldia i Cultura en mans dels socialistes, quedava enrere i es feia una picada d'ullet als empresaris del sector.

A l'espera de l'edifici i impulsat per les entitats que van formar part del procés participatiu, el 2018 va néixer l'Arnau Itinerant, un teatre nòmada que fa les seves funcions en diferents espais del Poble-sec, el Raval i Sant Antoni. El Javier forma part de l'equip. "Aquesta mirada sobre el procés participatiu ens agafa totalment de sorpresa", diu abans de matisar que es van assabentar del canvi de parer per l'article al diari. Van tenir el darrer contacte amb l'Ajuntament el setembre del 2023, quan es va acordar la continuïtat de l'Arnau Itinerant, que és un projecte

Amb l'Arnau Itinerant, "arribem a un públic que l'oferta comercial no cobriria", defensa Marc Folch, de la taula comunitària de Sant Antoni

"És important que el teatre sigui de proximitat", diu el Javier, de l'Arnau Itinerant, que no ho veu incompatible amb l'alta qualitat

subvencionat. Abans que s'acabi l'any, però, tenen previst reunir-se amb representants municipals per abordar el nou escenari. Un cop feta aquesta reunió, prendran una decisió assembleària sobre quines accions portaran a terme. "És molt important que aquest equipament sigui de proximitat i sigui per al veïnat", remarca el Javier, que no veu incompatible que l'Arnau sigui un espai de gestió comunitària i un teatre d'alta qualitat: "Una cosa no treu l'altra. Tenim l'exemple de l'Ateneu de Nou Barris, que és especialista en circ i no renuncia a la gestió ciutadana ni a l'arrelament al territori". Per la seva part, Marc Folch, que coordina la taula comunitària de Sant Antoni, reivindica la qualitat de la programació que s'ha fet fins ara i afirma que arriben "a un sector de públic que l'oferta comercial no cobriria". El treball en xarxa, explica, permet programar funcions que potencien els projectes veïnals i que involucren tota la comunitat.

Durant aquestes tres dècades d'espera, els veïns i veïnes de l'Arnau -aquells i aquelles que realment l'han esperat i l'esperen- han sentit i vist de tot. Rumors d'enderrocament, de convertir-lo en un geriàtric, ocupacions en la seva defensa, una compra de l'Església evangelista xinesa, una recompra de l'Ajuntament, promeses de campanya que es van complir a mitges i que han derivat en la situació actual... Per tant, no és d'estranyar que pensin que tots els desenllaços són possibles d'aquí a la reobertura de l'Arnau, quan es posarà fi a una història que bé mereixeria una adaptació teatral.

LA MEMÒRIA D'UN TEATRE POPULAR

L'Arnau va abaixar el teló per darrera vegada l'any del seu centenari. En el moment de la seva obertura, el 1894, es va convertir en un dels primers teatres de Barcelona i de seguida va esdevenir una icona de la cultura popular. Accessible a les classes treballadores, va celebrar funcions de sarsuela, pantomima i màgia, entre altres, i va acollir artistes de la talla de la cupletista Raquel Meller, *la violetera*, qui avui dona nom a la plaça on està el teatre i on hi ha una estàtua en el seu record. A fi que no es perdi aquest llegat, la xarxa de l'Arnau Itinerant ha creat un arxiu on salvaguardar la història del teatre, i del Paral·lel, a partir de les memòries dels veïns i veïnes. Perquè la història de l'Arnau no deixa de ser la història d'aquells treballadors i treballadores que van transformar Barcelona al llarg del segle XX. Una història que en un futur també serà la d'aquelles persones que avui es mobilitzen per recuperar-lo i gestionar-lo.

FEM CIUTAT discrepa del monocultiu del lloguer i aposta per l'habitatge protegit

L'habitatge assequible s'ha tornat gairebé una quimera a Barcelona i bona part de l'àrea metropolitana. Una realitat on les administracions públiques se situen com els únics agents que poden tenir la clau de volta de l'actual crisi habitacional.

Més enllà del debat de les polítiques reguladores del mercat, la cooperativa d'habitatge assequible FEM CIUTAT recorda la necessitat que la Generalitat de Catalunya i els ajuntaments comencin a vetllar per les famílies que no poden accedir ni al mercat lliure, ni al d'emergència.

Segons denuncia la cooperativa, els darrers anys s'ha dut a terme una política basada només en el monocultiu del lloguer social. Una aposta que pot resoldre l'emergència de manera parcial, però que oblidat al gruix de la població i deixa molts interrogants de cara al futur. Segons l'Idescat, el 60% de la població que treballa està, per una banda, exclosa dels habitatges d'emergència i, per l'altra, els és impossible accedir al mercat d'habitatge privat.

Pendents de la inflació

"Creiem que si només fem polítiques destinades al lloguer, a la ciutat només hi haurà propietaris rics i llogaters pobres", apunten des de FEM CIUTAT. Uns llogaters que, per cert, no queden exempts de l'increment del cost de la vida. Tal com emfatitzen a la cooperativa, un habitatge mitjà de 55 metres quadrats amb dues habitacions té ara per ara un preu de lloguer assequible mitjà de 570 euros al mes. "Aquest lloguer s'actualitzarà cada any amb la inflació, que si queda fixada en el 2%, al cap de trenta anys farà que aquest mateix pis costi 1.012 euros al mes", calculen.

Un cop vist com l'encariment de la vida també repercuteix en els lloguers socials, a FEM CIUTAT es pregunten

El 60% de la població que treballa està exclosa dels pisos d'emergència, però també li és impossible accedir al mercat d'habitatge privat

Promoció de Viladecans al sector Llevant Centre

si les persones que han començat a accedir ara als lloguers hauran d'abonar d'aquí a trenta anys aquestes futures mensualitats. Tot plegat, quan, a més a més, la seva jubilació estarà segurament per sota de les pensions actuals. "Correm el risc d'augmentar la bretxa entre rics i pobres", alerten.

Per aquesta raó, la cooperativa recorda a les administracions públiques la necessitat de combinar la promoció del lloguer social amb els habitatges protegits -amb qualificació indefinida, per no perdre parc assequible-. "Hem d'aparcar les polítiques de curt termini i deixar d'enganyar a la gent", sostenen. Una nova construcció que, des del seu punt de vista, ha d'anar acompanyada d'un paquet de mesures, com ara la reducció de l'IVA al 4% en habitatge protegit de compra i la creació de línies de finançament de fins al 95% per poder arribar als joves. "Si volem constituir una societat més igualitària, cal fer polítiques per a tothom", defensen.

Les promocions de FEM CIUTAT no tenen aturador

Que les propostes habitacionals de FEM CIUTAT tenen recorregut és una evidència. Només cal analitzar el ritme constructiu de la cooperativa d'habitatge assequible a Barcelona i la seva àrea metropolitana. Per una banda, 140 habitatges protegits de compra a Viladecans -on més del 30% dels adjudicataris són joves barcelonins que no han trobat cap opció de llarg termini a la seva ciutat-. Per una altra, uns altres 80 habitatges protegits de compra a Cerdanyola del Vallès -on ja està consignada la reserva de sòl-.

Ara bé, no totes les promocions són d'habitatges d'aquestes característiques. Al número 26 del carrer de Binèfar de Barcelona, la cooperativa ha començat a aixecar 46 habitatges protegits amb un dret de superfície a 99 anys, però en aquest cas de lloguer.

Tot el ventall d'actuacions i promocions que ha fet i fa, situen a la cooperativa FEM CIUTAT com una de les principals promotores d'habitatge protegit assequible del país en totes les seves modalitats. Per poder seguir totes les promocions que desenvolupa l'entitat, només cal dirigir-se a la seva pàgina web (femciutat.cat), un espai virtual on tothom es pot donar d'alta per rebre directament les darreres novetats o fins i tot inscriure's en els sortejos que puguin sorgir.

ENTREVISTA

Fabiola Mancinelli

DOCTORA EN ANTROPOLOGIA SOCIAL I CULTURAL

Professora titular de la Universitat de Barcelona, ha escrit diferents articles acadèmics sobre el fenomen en auge del nomadisme digital. Es mostra crítica amb les polítiques classistes que l'impulsen i amb la manca de polítiques d'habitatge que garanteixin els drets de la població local.

DANI CODINA

“El nomadisme digital és una disfressa de la precarietat”

V. CANET

Mancinelli manté que és un error fer dels nòmades digitals el boc expiatori de la gentrificació i recorda que existeix un flux que es mou en dues direccions: els professionals que venen a Barcelona i hi treballen a distància gràcies a les noves tecnologies, i els que fugen de la ciutat buscant territoris més econòmics.

Què és un nòmada digital?

És una altra forma de migració laboral, molt connectada amb el turisme i el teletreball. Els nòmades digitals visiten destinacions turístiques i s'hi queden un temps. Es compleix la idea del turisme que li dona una volta a la massificació, amb visitants que romanen més temps al lloc i que poden gastar més diners. La pandèmia, a més, va normalitzar el teletreball i això ha impulsat el fenomen. Alhora, cal afegir tota la literatura empresarial: el nòmada digital és una resposta a la precarietat perquè aporta *glamour* a molts treballs precaris connectats a l'expansió del capitalisme de plataforma. Pel que fa a la seva dimensió, és molt difícil de determinar, perquè les categories estan molt difuminades. Des de fa dos anys existeix un visat que es

concedeix a nòmades digitals. Per tant, ara és una categoria legal i la gent comença a definir-se com a tal.

Aquest fenomen està tenint efectes en la crisi de l'habitatge?

Hi ha un fet clar: és un grup més de demanda que pressiona sobre un tema candent a les ciutats europees, i que és global, la crisi de l'habitatge. D'altra banda, el nòmada digital és una tipologia de treballador del coneixement que sovint té una qualificació alta i rep sous més alts. Molts d'ells tenen un sou bàsic als Estats Units, a Suïssa o a Suècia, però que està per damunt del que es guanya a Espanya i, per tant, tenen un avantatge competitiu. D'aquí a anomenar-los *elit*, és com la *faula* de la classe mitjana. Val a dir que també hi ha un tipus de nòmada digital que deixa Barcelona per anar a destinacions amb un cost de vida més baix. Sovint pensem que aquest és un fenomen que afecta Barcelona, no de gent que vivia aquí i se'n va a teletreballar des d'un altre indret perquè la ciutat és cara. Hi ha molta gent que marxa d'aquí perquè poden teletreballar, fer-ho des d'una platja o des d'un lloc bonic per dos, tres o sis mesos a l'any. Els que fugen de Barcelona potser contribueixen a reproduir les mateixes situacions de les quals fugen. Seria interessant d'analitzar què passa a països com ara Tailàndia, si es troben

també en processos de gentrificació i d'increment del preu de l'habitatge.

Hi ha polítiques institucionals que estan destinades a fomentar el nomadisme digital?

Arran de la pandèmia, molts territoris han començat a impulsar programes per atreure'ls. Màlaga, Benidorm, Barcelona o Canàries han fet una promoció del turisme dirigida especialment al nòmada digital. Un tipus de promoció vinculada amb la idea de l'*smart city* i amb la infraestructura tecnològica. L'objectiu últim és captar persones migrants altament qualificades, amb l'esperança que s'hi quedin a viure. A vegades es culpabilitza els nòmades digitals i es diu que fan fora els veïns, i no és veritat: els rendistes són els que fan fora els veïns. I les polítiques d'habitatge que no són aptes per a tota la societat són les que acaben expulsant la gent. Evidentment, els nòmades digitals incrementen la demanda, i d'això se n'aprofiten els propietaris de pisos per pujar els preus. Darrere de l'expulsió del veïnat hi ha polítiques classistes que seleccionen de forma preferent la tipologia de migrants que volen que es quedin a viure.

Quins efectes té aquesta població flotant en serveis públics com ara la sanitat?

Els que venen de fora de l'espai Schengen només es poden quedar tres mesos o optar a un visat de nòmada digital, per al qual cal que tinguin autosuficiència econòmica i una assegurança privada de salut.

Són polítiques, llavors, de reestructuració de la distribució geogràfica de la població amb criteris classistes? Quins fenòmens de re-territorialisació hi ha al darrere de la promoció del teletreball?

Hi ha tota una reorganització de la població. Hi ha llocs molt més atractius per a una classe de gent que es pot permetre viure al costat del mar, amb moltes activitats culturals o esportives, i altres característiques importants per a ells. Hi ha una inversió important, una aposta per atraure *start-ups* a partir del màrqueting territorial i posicionar-se a escala global com un país atractiu. Indirectament, es produeix una despolitització de la ciutat, perquè aquestes persones són població flotant, consumidors que molts cops no poden votar, ni participen en els moviments socials. Hi ha tota una població que es queda a viure a la ciutat, però que no li interessa el que s'hi fa, les decisions que es prenen. Hi ha el risc de construir subjectes sense implicació política.

Com afecta això al mercat laboral local?

El nòmada digital ve d'una modificació del mercat laboral. Sorgeix d'ençà del gir cap a la flexibilitat, la fragmentació, la flexibilització dels contractes. És una barreja entre el *freelance* i l'autònom, una nova figura produïda pel capitalisme i el neoliberalisme. Però a escala local no afecta tant, perquè la llei de *start-ups* del 2022 està pensada per atreure capital i professionals sense posar en risc el mercat laboral local. El nòmada digital treballa des d'aquí, però no en el mercat laboral local. De fet, un dels requisits de la llei és que els contractis una empresa de fora o que siguin autònoms. Des d'una altra perspectiva, els drets dels nòmades digitals també estan en risc: com fem sindicats si tothom està al seu ordinador dispersat per tot el món? Com defensen els seus drets?

Ser nòmada digital pot convertir-se en una aspiració?

El nomadisme digital s'ha posat de moda perquè és una disfressa bonica de la precarietat econòmica actual. Parlar de nomadisme digital és endossar una pindola: si tens un treball en línia, pots ser *mileurista* a Tailàndia i viure com un rei. He treballat a Tailàndia i el nòmada digital que em creuava pel carrer no té res a veure amb el que està aquí.

“Són població flotant, consumidors que molts cops no poden votar, ni participen en els moviments socials, ni estan polititzats”

OPINIÓ

CARRER
167

SAL I PEBRE

Andrés Naya
Puig Antich, 50
anys de memòria

El 2 de març del 1974, Salvador Puig Antich moria cruelment, executat a garrot vil. El judici va ser una farsa. Els partits van ser incapaçs de mobilitzar-se. O no van voler. Ja en democràcia, les germanes van iniciar una lluita per la seva dignitat: calia reparar les víctimes de la Dictadura i demanaven la revisió de la sentència. Els Tribunals s'hi negaren. Vuit associacions veïnals de Nou Barris vam demanar el 1984 que l'Ajuntament posés el seu nom a un carrer. No va ser fins al 2006 que el van posar a una plaça a Roquetes. El 2016, un matí de diumenge, davant les germanes i un veïnat emocionat, s'hi va inaugurar un monument. La llei de memòria democràtica (2022) declara il·legítimes i nul·les les sentències dels tribunals franquistes. El Govern l'ha aplicat i ha anul·lat la que declarava culpable Puig Antich. I ens queda l'esperança que a la Model, on en Salvador va morir, una de les galeries esdevingui un espai de memòria.

EDITORIAL

Com la sanitat i l'educació

Ja fa uns quants anys en què les úniques protestes al carrer relacionades amb l'habitatge eren per intentar evitar desnonaments. Però un desnonament és la conseqüència d'un problema que comença molt abans. Algunes organitzacions, com la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca o el Sindicat de Llogateres, han impulsat canvis legislatius al Parlament de Catalunya i al Congrés de l'Estat, amb la intenció de garantir l'accés a l'habitatge a un preu assequible. Però aquestes iniciatives han estat limitades pel Tribunal Constitucional o per decisions del ministeri corresponent.

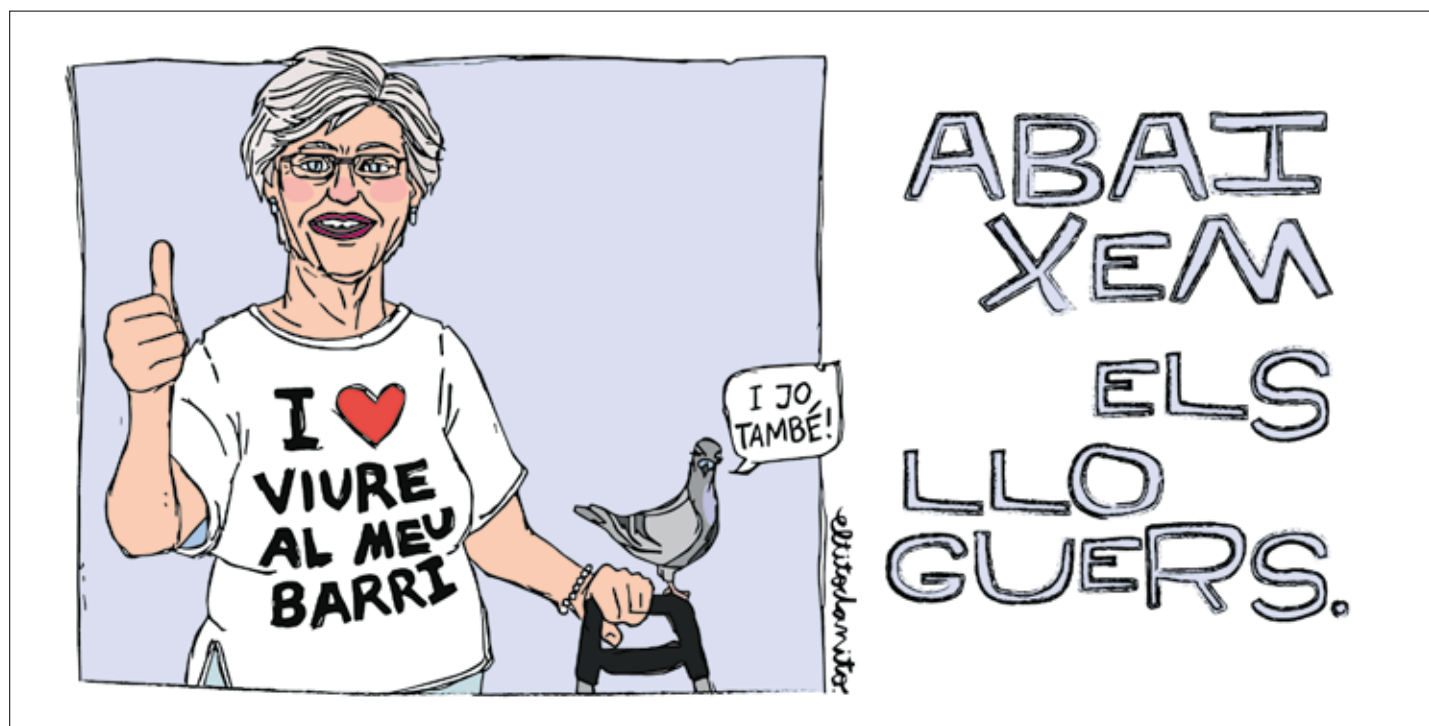
Les associacions veïnals i altres entitats del territori detecten la gran diversitat de problemes que provoca l'encariment de l'habitatge. A les seves portes -o als seus correus electrònics- arriben multitud de peticions d'ajuda. La dificultat per accedir a un habitatge és ja un problema que ens afecta a totes encara que no en siguem conscients. Impedeix l'emancipació del jovent; perjudica el desenvolupament de nens i nenes que han de viure en infrahabitatges; allunya els treballadors i treballadores dels llocs de feina; redueix les millores laborals aconseguides per la lluita sindi-

cal; força a tancar comerços de proximitat; anul·la l'efecte de molts ajuts socials; expulsa els pensionistes dels barris i cercles de suport; segresta la renda en el sector immobiliari perjudicant el consum d'altres necessitats... Els lloguers s'han disparat i han convertit l'accés a un habitatge digne en un repte insuperable per a moltes famílies i en una font de desigualtat, vulnerabilitat i pobresa. La concentració de pisos buits en mans de grans tenidors i l'ús de molts altres per a lloguer de temporada o turístic fa que milers d'habitatges no compleixin la seva funció social.

És imprescindible la mobilització ciutadana per situar el dret a l'habitatge al bell mig de les prioritats polítiques i l'acció dels governs. Evitar desnonaments és necessari, però cal anar més enllà. Només amb la implicació de totes les capes de la població podrem començar a revertir la situació. Hem d'evitar que l'habitatge sigui considerat una mercaderia o un producte especulatiu. Ha de ser garantit per les Administracions igual que es garanteix la sanitat o l'educació. Hem d'evitar l'expulsió del veïnat dels nostres pobles i ciutats, invertir el percentatge suficient dels pressupostos, fer els canvis legislatius necessaris i eliminar els privilegis fiscals de les empreses immobiliàries.

L'ACUDIT

DANI RUIZ

CARRER

Una revista inspirada per Andrés Naya

Edita: Federació d'Associacions Veïnals de Barcelona (Favb)
Obradors 6-10 baixos
08002 Barcelona
93 412 76 00
www.favb.cat
www.carrer.cat
carrer@favb.cat
@laveudelcarrer

Consell de direcció
Néstor Bogajo, Camilo Ramos

Cap de redacció i maquetació
Elia Herranz

Revisió del català
Roser Argemí

Disseny original
Manuel Cuyàs

Portada
Ricardo Hermida-Sr. Plástiko

Consell de redacció
Gemma Aguilera, Anaïs Barnolas, Luis Caldeiro, Álvaro Carretón, V. Canet, Dani Codina, Marc Font, Ignasi Franch, David G. Mateu, Marc Javierre, Oriol Lapeira, Eloi Latorre, Joan Linux, Meritxell M. Pauné, Jesús Martínez, Eric Moner, Joan Morejón, Cristina Palomar, Ignasi R. Renom, Paula R. Ainsa, Marc Villoro, Alba Zaplana

Administració
Rocío Altozano,
Phil Manzanque

Fotomecànica i impressió
Imprintsa. 93 878 84 03

Distribució
Trèvol Missatgers. 93 498 80 70
Boomerag. 93 630 55 58

Dipòsit legal B - 21300 - 1995
Aquest número té un tiratge de 8.000 exemplars i la seva distribució és gratuïta

La Favb no està necessàriament d'acord amb les opinions que s'expressen als articles signats per particulars o col·lectius. Aquesta obra està subjecta a una llicència Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor i no se'n faci un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.

L'edició d'aquesta publicació ha estat possible gràcies a la col·laboració de:

CALENDARI 2025

Habitatge digne per a tothom

El calendari de la Favb del 2025, il·lustrat per Azagra i Revuelta, està dedicat a la lluita per l'habitatge, que cada cop implica més sectors de la societat. Desnonaments, especulació, lloguers desorbitats... Una lluita que ha reviscolat i serà un dels cavalls de batalla del moviment veïnal l'any que ve. *Carrer* us desitja unes bones festes i que entreu el 2025 amb forces renovades. Les necessitem! **L'EQUIP DE CARRER**

Lapedra, t'estimem

Il·lustrador, grafista, escriptor, músic, activista cultural... Jordi Lapedra, barceloní d'origen aragonès (Oliete, Teruel) tocava molts pals i tots bé. La Barcelona dels barris -i sobretot, els Nou Barris- el va tenir com a aliat des de ben jove per a qualsevol moga cultural, quant més esbojarrada millor. Des del fanzine contracultural *Sólo para locos* -premiat al saló del còmic d'Angouleme-, a cartells, fulls volants, dissenys o logos, passant per la maqueta de la revista festiva i crítica *La Prosperitat* o la bella placa en record dels 50 anys de l'AV, que roman al carrer d'Argulló 92, l'antiga seu. A *Carrer* ens va regalar tires còmiques, dibuixos surrealistes i dues portades -com la del número passat-, inclassificables com ell. Cinc anys de malaltia el van deixar molt tocat, però la seva capacitat de lluita, el seu inconformisme i la seva tendresa han sigut una lliçó de vida. Jordi, ens veiem a l'altre barri menjant pernil. **L'EQUIP DE CARRER**

LA CAMBRA FOSCA

La 'fórmula màgica' dels consells assessors

Al govern municipal del PSC li ha entrat l'eufòria dels consells assessors. Això sí, triant ells mateixos les persones i sense especificar massa les seves funcions. A finals del 2023 apareix el Consell Assessor en Infraestructures, amb Santi Vila, Andreu Mas-Colell, Jordi Hereu i Pere Macias, dedicat a aportar idees per a grans infraestructures de la ciutat. A l'octubre del 2024 arriba el Consell Assessor del Pacte per Ciutat Vella, ja que no es deuen fiar gaire del que puguin proposar 180 entitats que hi participen d'una manera o altra. I el novembre del 2024 estrenen el Consell Assessor de la Rambla. En aquest cas, esborrant del mapa un altre organisme que ja feia aquesta funció i amb persones escollides per les entitats. Està clar que han trobat la fórmula per simular participació ciutadana assegurant-se els resultats per avançat i sense haver de suportar propostes allunyades dels interessos dels lobbies.

JuntsxVox

L'efecte Orriols s'estén a Barcelona de la mà de Junts-Triás per BCN, que ha omplert els barris de cartells on almenen al veïnat al crit de "Volem que els nostres barris siguin segurs!". Es refereixen a la inseguretat que provoca no poder pagar el lloguer tot i cobrar un sou? O a la inseguretat d'haver de decidir si compres pa o fruita al súper amb l'escalada incontrolada de preus? O potser a la inseguretat perquè et deportin per no tenir els papers en regla? No ho sembla. El que sembla és que el llenguatge populista i els arguments de l'extrema dreta van contaminant una part de l'esfera política, per un puñado de vots. Senyores i senyors de Junts, a reflexionar a la cambra fosca.

'Ucellacci e ucellini' (ocellots i ocellots)

"Vinc de matar ocells". Ho va dir en privat el regidor de Cultura Xavier Marcé, en un acte de la biennal *Manifesta*. Es referia a la reunió que acabava de tenir amb representants de la Plataforma de Gestió Ciutadana de Nou Barris, on aquests negociaven amb l'Ajuntament la pujada dels convenis dels equipaments públics gestionats per entitats veïnals. Aquestes estaven en peu de guerra i amenaçaven de plantar-se i no firmar els convenis, ofegades per una pujada progressiva del cost de la vida que les obligava a reduir dràsticament la programació cultural i per les traves burocràtiques que posaven en perill la gestió comunitària. Aquest cop, el pols el van guanyar les entitats, aconseguint més pressupost per a la cultura autogestionada als barris. *Ucellacci e ucellini*, el film de Pasolini, és una faula marxista que explica que els falcons sempre acaben matant els moixons. També és cert que els protagonistes s'acaben menjant el corb, cansats de la seva xerrameca.

La cambra fosca se'ns queda petita

El pas de la Dana per València i Castella la Manxa s'ha endut la vida de més de 220 persones i ha destrossat milers de llars, negocis i il·lusions. La situació d'emergència climàtica fa que aquests desastres siguin inevitables, però una part important d'aquestes morts es podien haver evitat si els dirigents polítics haguessin prioritzat la seguretat de la població. La cambra fosca se'ns queda petita per acollir el president Mazón i un bon grapat de responsables que no van fer bé la feina.

EN POSITIU

'La Directa' li fa un vestit nou a la Copa Amèrica de vela

El periodisme no passa pel seu millor moment. El descrèdit dels grans mitjans -sovint guanyat a pols- ha fet que la ciutadania s'allunyi d'ells i busqui altres vies per informar-se de l'actualitat. Per això ens alegra que un mitjà germà, com *La Directa*, fos capaç al mes de setembre de destapar l'enginyeria comptable que falsejava les dades de la Copa Amèrica de vela. Els 941 milions d'espectadors previstos per l'organització es quedaven en 68 milions. I entre els 2,5 milions

de visitants promesos, s'inclouia qualsevol persona que trepitges el front marítim aquells dies, fins i tot els veïns i veïnes dels barris de la zona litoral. Modestos com són, ens van dir que tampoc no n'hi havia per a tant, que les dades eren allà, i que només calia buscar-les, tractar-les i publicar-les. Lamentablement, no tots els mitjans estan disposats a fer-ho, a dir-li al món que l'emperador no té un vestit nou, sinó que desfila despullat. Bona feina, companyes.

Les terrasses veïnals, més a prop

Aconseguir 15.000 signatures per portar al plenari municipal una iniciativa ciutadana no és gens fàcil. La plataforma digital que l'Ajuntament de Barcelona ha impulsat per afavorir la participació en aquests processos -Decidim- no aconsegueix la seva funció de manera eficient i, en la pràctica, empeny els impulsors de les iniciatives a recollir les firmes com s'havia fet tota la vida, anant de plaça en plaça i de carrer en carrer per aconseguir el màxim nombre de rúbriques analògiques. La Favb ho ha aconseguit així recentment, validant al novembre 15.806 signatures -només 472 a través del Decidim- que demanen que es modifiqui l'ordenança de terrasses. Ara la pilota és a la teulada del Consistori.

BON NADAL

barcelona.cat/nadal

Ajuntament de
Barcelona

OPINIÓ

Jose Mansilla

Antropòleg

La història l'escriuen els vencedors, però la memòria és de tots

Sol atribuir-se a George Orwell la coneguda frase "la història l'escriuen els vencedors". El periodista i escriptor britànic hi fa referència a la possibilitat que qualsevol relat sigui susceptible de ser manipulat o adaptat a unes circumstàncies o un context particular. Orwell va escriure aquesta frase el 1944, poc abans d'acabar la II Guerra Mundial i, amb ella, semblava avançar-se al que passaria poc després de la contesa, això és, l'atribució del lideratge i la disposició més gran de recursos i soldats, així com de tecnologia o esforç, per part del Govern dels Estats Units d'Amèrica (EUA) a l'hora de derrotar les potències de l'Eix. L'èxit d'aquesta campanya de màrqueting és inapel·lable, tal com suggereix una enquesta elaborada a França en tres moments diferents dels últims seixanta anys (1945, 1994 i 2004): mentre que en el primer dels anys assenyalats el 57% de la població tenia la percepció que va ser la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques (URSS) la que va fer un esforç més gran en la derrota de l'exèrcit nazi a Europa, aquesta perspectiva havia canviat radicalment al començament del nou mil·lenni, quan una aclaparadora majoria pensava que la derrota alemanya era responsabilitat fonamental de la implicació dels EUA. Dècades de propaganda nord-americana havien aconseguit escriure la seva història com a vencedors.

Deia Maurice Halbwachs, un dels deïxebles més interessants d'Emile Durkheim, pare de la Sociologia, que no existeix la memòria individual, que tota ella

és una construcció col·lectiva. En el seu llibre *La memòria col·lectiva* (1925), de fet, Halbwachs posa l'exemple d'un succés que li va passar quan era petit, en quedar-se penjat durant llargues hores, en cedir part del terra, en la foscor d'una casa. Explicava que els seus records d'aquell fet no li provenien de la situació en si, sinó dels sentiments, les percepcions, les reaccions i comportaments que havia après amb anterioritat i que continuaria aprenent després. És a dir, la seva memòria no era tan pròpia i individual com socialitzada a través de la seva relació amb els altres. La conclusió és que la memòria és un procés de construcció contínua i col·lectiva.

Un magma social

Com si es tractés d'un gran riu, tots els membres d'una determinada societat aporten memòries al seu corrent i, de la mateixa manera, n'agafen, de forma que, com deia Heràclit, una persona mai no es veu immersa dues vegades en la mateixa memòria. La història, a més, és morta, escrita sobre la làpida esculpida pels vencedors a què Orwell feia referència, mentre que la memòria, en ser un magma social, es troba viva, palpitant i sempre disposada a donar la cara. No importa el que diguin els llibres si la gent recorda

A Barcelona es construeix una història oficial d'èxits espectaculars fruit de l'esforç d'un partit, el PSC

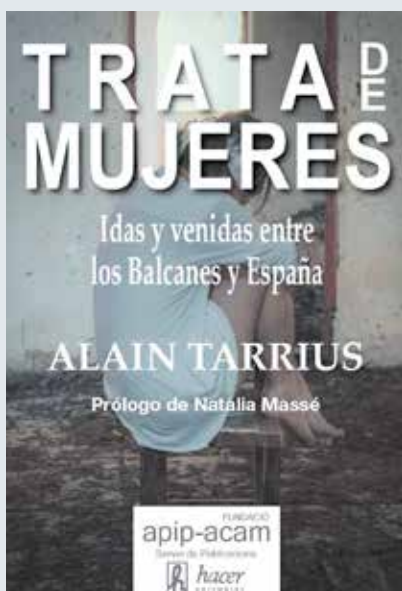
EDUARD SALES

encara allò que realment va passar. Aquesta relació entre la realitat i el passat és molt interessant quan es vincula a la construcció i evolució de ciutats contemporànies com Barcelona.

La història de les ciutats, almenys des de la Revolució Industrial, ha estat determinada per la lluita de classes. Les ciutats plasmen en el seu entramat urbà un disseny predeterminat adequat als interessos de les elits polítiques i econòmiques de cada urbs. La ciutat orgànica del passat, que creixia i s'articulava en funció sobretot de l'entorn físic i dels recursos amb què es comptava per al seu creixement, va deixar pas a l'aparició de l'urbanisme com a ciència de les ciutats, però, també, a la seva utilització en l'ordenació, com a símbols d'ordre i jerarquia, per a un major control social i increment de l'eficiència i la productivitat; les ciutats, doncs, han estat pensades i determinades pels posseïdors del capital i el seu braç institucional, el poder polític. D'aquesta manera, en el cas de Barcelona, aquests han construït una història oficial d'èxits espectaculars que van semblar sortir de la voluntat i l'esforç d'un determinat partit polític, el

Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC), en col·laboració amb altres forces d'esquerra minoritàries i amb menys capacitat d'acció administrativa, els quals, amb una intuïció sense precedents, van dissenyar una ciutat digna d'admiració global.

No comptava aquest poder, però -i encara que de vegades intenti apropiari-se d'un passat recent, com ha passat amb pel·lícules com *El 47-*, amb la memòria col·lectiva recollida per infinitat d'actors socials: plataformes, associacions veïnals, col·lectius socials, partits polítics, entitats barrials, ateneus, organitzacions festives i esportives, individus de totes les edats... La seva memòria sosté que, encara que sota certes perspectives van ser derrotats en la seva idea de construir una Barcelona diferent, la suposada ciutat orgull de les elits no va ser construïda per ells, sinó per un conjunt ampli de dones i homes provinents de les classes populars, que amb esforç, treball i determinació, van aixecar una ciutat que, malgrat els seus molts defectes, és millor que la que havia existit abans. Perquè la història l'escriuen els vencedors, però la memòria és de tothom.

NOVETAT EDITORIAL

EDICIÓ EN CASTELLÀ

Viatge d'anada i tornada dels Balcans al Llevant

Del 2007 al 2019, quaranta-set mil dones dels Balcans van emigrar al Llevant espanyol per realitzar treball sexual. A partir del 2013, disset mil van tornar al seu país d'origen. A través dels testimonis de diverses dones, **Alain Tarrius** descriu la diversitat dels seus viatges i les seves trajectòries de tornada. Aquests perfils combinen les investigacions dutes a terme per l'autor des del 1987 sobre la construcció de xarxes de circulació i comerç *poor to poor* a l'àrea euromediterrània. A partir dels seus relats, aquestes trajectòries revelen, en el viatge d'anada, la presència de grups criminals i mafiosos, i, en el retorn, l'enderrocament de la dominació masclista d'un petit percentatge d'aquestes dones que mai no haurien experimentat aquest avenç econòmic i social romanent al seu país d'origen, encara que, segurament, mantenint relacions amb les màfies inicials. Un treball que veu la llum després de més de cinc anys de dedicació.

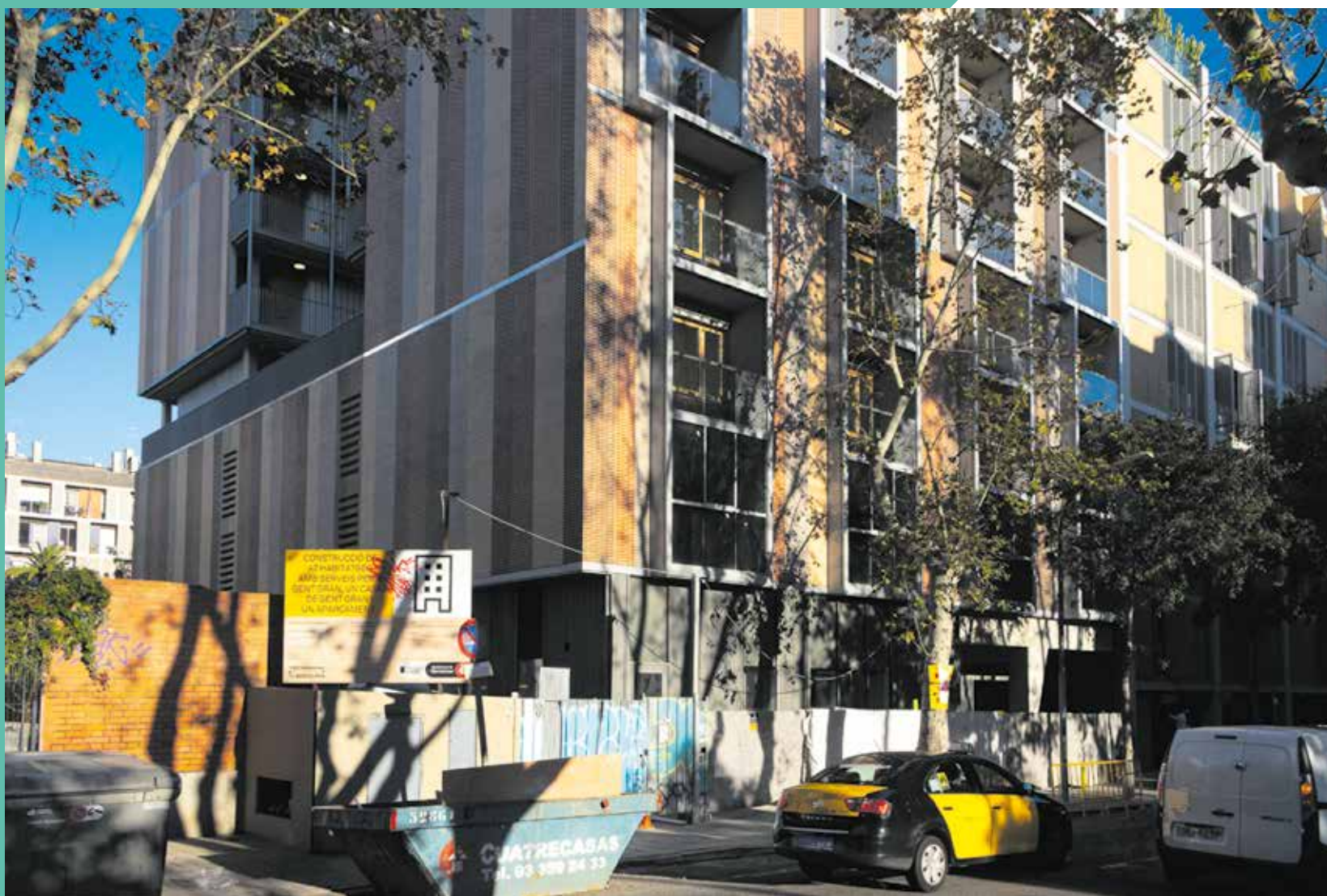
ACCIÓ SOCIAL I RESIDENCIAL

Troba'l a la llibreria més propera a: todostuslibros.com

DOSSIER

LES DUES CARES DE L'HABITATGE

L'especulació i la manca d'habitatge protegit són només els dos extrems d'una problemàtica que, amb tota una gama de grisos -lloguers inaccessibles per als joves, blocs amb deficiències estructurals sense rehabilitar, gentrificació...-, afecta cada cop més sectors de la societat

Un 'bolet' protegit a l'Eixample

La promoció d'habitatge protegit -gestionat també per l'Administració- del carrer de Viladomat 142, al barri de l'Esquerra de l'Eixample, és una 'rara avis' en un districte on proliferen els pisos de luxe i manca obra de protecció oficial.

MARC JAVIERRE

La política d'habitatge trenca Barcelona

Un estudi de les comissions d'Urbanisme i Habitatge de la Favb i Voltes Cooperativa posa al mapa les referències cadastrals dels 15.956 habitatges protegits de l'Agència Catalana de l'Habitatge a Barcelona i 8.716 habitatges de luxe a finques on s'expulsa el veïnat

GEMMA AGUILERA

La política d'habitatge ha consolidat la segregació històrica de la ciutat. La fractura que separa dues Barcelones és cada cop més profunda i ens encamina acceleradament a la gentrificació d'uns barris i el buidatge d'altres. És una de les conclusions més contundents que extrau l'estudi *SOS habitatge: anàlisi de la situació de l'habitatge a Barcelona des del moviment veïnal*, elaborat per la Comissió d'Urbanisme i la d'Habitatge de la Federació d'Associacions Veïnals de Barcelona (Favb) amb la col·laboració de Voltes Cooperativa d'Arquitectura i que, per primera vegada, posa sobre el mapa de la ciutat una radiografia molt precisa -i que s'anirà actualitzant- de l'especulació i l'habitatge protegit, dos mercats amb vasos comunicants. Cap Administració no disposa en l'actualitat de dades localitzades en un plànol com el que ha elaborat la Favb, que ha consultat les referències cadastrals dels 15.956 habitatges

L'estudi confirma que l'especulació es dispara al centre i que comença a desplaçar-se amb grans promocions de luxe a la perifèria

Barris no centrals han vist com el preu per metre quadrat se situa molt per sobre de la mitjana abans de l'arribada de les promocions de luxe

protegits que l'Agència Catalana de l'Habitatge té registrats a Barcelona amb data de juliol del 2024, gestionats majoritàriament pel sector públic (68,7%), però també per cooperatives d'habitatge (17,1%) i promotors privats (14,1%), i ha pogut oferir una radiografia territorial exacta d'aquesta tipologia d'habitatge a la ciutat.

El mercat especulatiu es desplaça

Pel que fa a l'habitatge de luxe -l'estudi se centra en la compra-, el treball de recollida de dades s'ha fet a través de la col·laboració d'associacions veïnals, la consulta d'expedients d'obres, els portals immobiliaris i el treball de camp a l'Eixample de Jaume Artigues, membre de la Comissió d'Habitatge de la Favb. Una feina que ha permès posar en el mapa un total de 8.716 habitatges de propietat que es promocionen com a luxe i que tenen en comú que són finques on es produeix l'expulsió de veïns.

L'estudi ha localitzat una part molt substancial d'aquest mercat especulatiu, si bé els autors matisen que és segur que hi ha més promocions encara no identificades. Es tracta, com puntualitza Artigues, "d'operacions de gran rehabilitació de blocs sencers, blocs existents que van a terra i es fa obra nova, o també remuntes; en tot cas, operacions especulatives que expulsen el veïnat, sobretot a la zona de l'Eixample i en edificis que estan sotmesos a algun vincle patrimonial, de manera que la llei permet saltar-se el 30% de reserva per a habitatge protegit". Ara bé, el treball de camp ha confirmat no només que l'especulació es dispara al centre de la ciutat, sinó que comença a desplaçar-se més enllà dels barris més centrals amb grans promocions de luxe a les zones més perifèriques i on, paradoxalment, les Administracions prevenen la construcció de nous habitatges de protecció oficial. És el cas de la Marina del Prat Vermell, Sant Andreu, la Sagrera, la Bordeta o la Clota.

La meitat dels HPO s'esfumaran

Per poder fer una radiografia acurada ha calgut consultar una per una la referència cadastral de la llista dels 15.956 habitatges protegits informats per la Generalitat de Catalunya per localitzar-los al mapa, i sobretot, per poder determinar la vigència de la protecció. I aquí ha aparegut la dada més colpidora, que confirma que la política d'habitatge de les darreres dècades té com a resultat la pèrdua d'ha-

bitatge social, una situació preocupant perquè acompanyada per l'expansió virulenta del negoci immobiliari de luxe: la meitat de l'habitatge de protecció oficial de Barcelona perdrà la condició de protegit el 2038. "Endreçar totes les dades ha estat molt complex, hem hagut de revisar una per una les referències cadastrals perquè l'Administració no té una radiografia territorial de la vigència de les promocions d'HPO [habitatge de protecció oficial]. Però hem pogut determinar que només el 51,9% dels pisos protegits a Barcelona tenen la qualificació de permanent, la resta caduquen. L'habitatge social es va esfumant, i d'aquí a 24 anys la meitat passarà al mercat lliure a preus privats", detalla Marc Fando, arquitecte de Voltes Cooperativa, que ha participat en l'elaboració de l'informe.

El 2019, un decret llei de la Generalitat va fixar la perpetuïtat de moltes de les noves promocions de protecció oficial, però milers d'habitatges edificats prèviament, fins i tot durant el franquisme, comencen a quedar lliures i, per tant, tindran via lliure per passar al mercat privat. El 2024 perdran la condició de protegits el 2,8% dels habitatges; el 2028, el 3,8%; el 2029, el 9,9%; el 2030, succeirà amb el 2,3% dels pisos protegits; el 2031, amb el 2,3%; el 2036, passarà al mercat lliure el 2,8% del parc protegit; el 2037, serà el 2,5% i finalment, el 2038 s'extingirà la protecció del 8,8% restant, fins que el 51,9% romandrà protegit indefinidament.

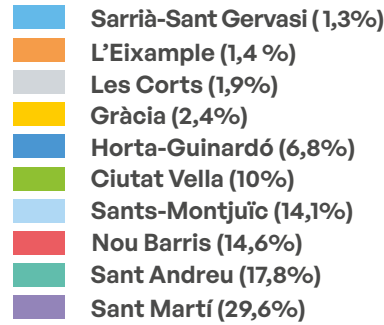
Els habitatges protegits, on sempre

Però hi ha una segona derivada sagnant de la política de protecció oficial a Barcelona, i és que les noves promocions continuen ubicant-se als barris on ja hi ha pisos socials, bàsicament, als districtes de Nou Barris, Sants-Montjuïc i Sant Martí. "La planificació actual consolida la construcció d'aquest tipus d'habitatge a la perifèria, mentre que torna a deixar totalment desproveïdes les zones centrals com l'Eixample, Gràcia i Sarrià-Sant Gervasi. Això, unit al procés històric de construcció de la ciutat, consolida aquestes dues Barcelones, la rica i la pobra, i es consolida una segregació històrica entre la perifèria i el centre", denuncia Lisa Marrani, de la Comissió d'Urbanisme de la Favb. Una segregació que la federació veïnal demostra novament amb xifres: els quatre districtes amb rendes més altes -Sarrià-Sant Gervasi, l'Eixample, Gràcia i les Corts- només ofereixen al seu veïnat el 6,9% de l'ha-

La dada més colpidora: la meitat de l'habitatge de protecció oficial de Barcelona haurà perdut la seva condició el 2038

El treball també ha pogut determinar que només el 51,9% dels pisos protegits a la capital catalana tenen la qualificació de permanent

Els pisos d'HPO van per barris

Promotors d'HPO	Habitatges	Promocions
Privat	2.264	283
Públic	10.984	422
Sense ànim de lucre	2.708	159
Total	15.956	864

FONT: ESTUDI 'SOS HABITATGE'

Com avança l'especulació als districtes de la ciutat

Districte	Preu d'oferta (*)	Preu de venda (**)	Desviació %
Ciutat Vella	5.285,71	3.656,80	44,54
L'Eixample	6.346,21	4.773,70	32,94
Sants-Montjuïc	4.363,28	3.343,80	30,49
Les Corts	5.567,72	4.614,70	20,65
Sarrià-Sant Gervasi	6.132,68	5.165,00	18,74
Gràcia	5.807,29	4.255,40	36,47
Horta-Guinardó	4.896,50	3.181,00	53,93
Nou Barris	4.794,69	2.468,10	94,27
Sant Andreu	5.237,06	2.961,40	76,84
Sant Martí	5.354,71	3.598,10	48,82

(*) Mitjana de preu d'oferta (euros/m²) de les promocions detectades, segons els portals immobiliaris. (**) Mitjana de preu de venda (euros/m²) el 2024, segons dades de l'Ajuntament de Barcelona. FONT: 'SOS HABITATGE', COMISSIÓ D'URBANISME DE LA FAVB

bitatge protegit de la ciutat, mentre que quatre districtes perifèrics -Sant Martí, Sants-Montjuïc, Sant Andreu i Nou Barris- acumulen el 76% del parc d'HPO.

El mapa elaborat per la Favb aporta encara una altra fotografia rellevant sobre l'habitatge protegit, i és que també situa sobre el territori aquelles promocions que tenen caducitat i les que són permanents. I novament, en els barris perifèrics és on s'acumulen els edificis protegits de més dimensió que passaran al mercat lliure en els pròxims anys. Sobretot Sant Martí, Nou Barris i Sants-Montjuïc veuran com part de la seva HPO s'esfumirà i passarà a mans privades. La prospectiva de SOS habitatge detecta una altra circumstància preocupant, i és que, a vegades, en les promocions dels habitatges públics planificats en les perifèries, els habitatges lliures en el mateix àmbit d'actuació acaben entrant en el mercat especulatiu.

L'especulació ja ataca la perifèria

I aquí és on els vasos comunicants són més potents entre habitatge social i habitatge de luxe. Lluny del que pot semblar, que l'especulació només ataca les zones més riques i turístiques de la ciutat, el mapa de la Favb constata que el negoci del luxe s'escampa com una taca d'oli trencant les fronteres inicials. I encara més, aquesta especulació ja pressi-

ona a l'alça el mercat dels pisos de compra en aquestes zones, amb preus per metre quadrat molt per sobre de la mitjana del barri o del districte abans de l'arribada de les promocions de luxe. Un cas molt sagnant és al barri de la Clota, el més petit de Barcelona. Una promotora

SEGUEIX A LA PÀGINA 18 →

UN 'TASTET' DE L'ESTUDI QUE ES PUBLICARÀ EL 2025

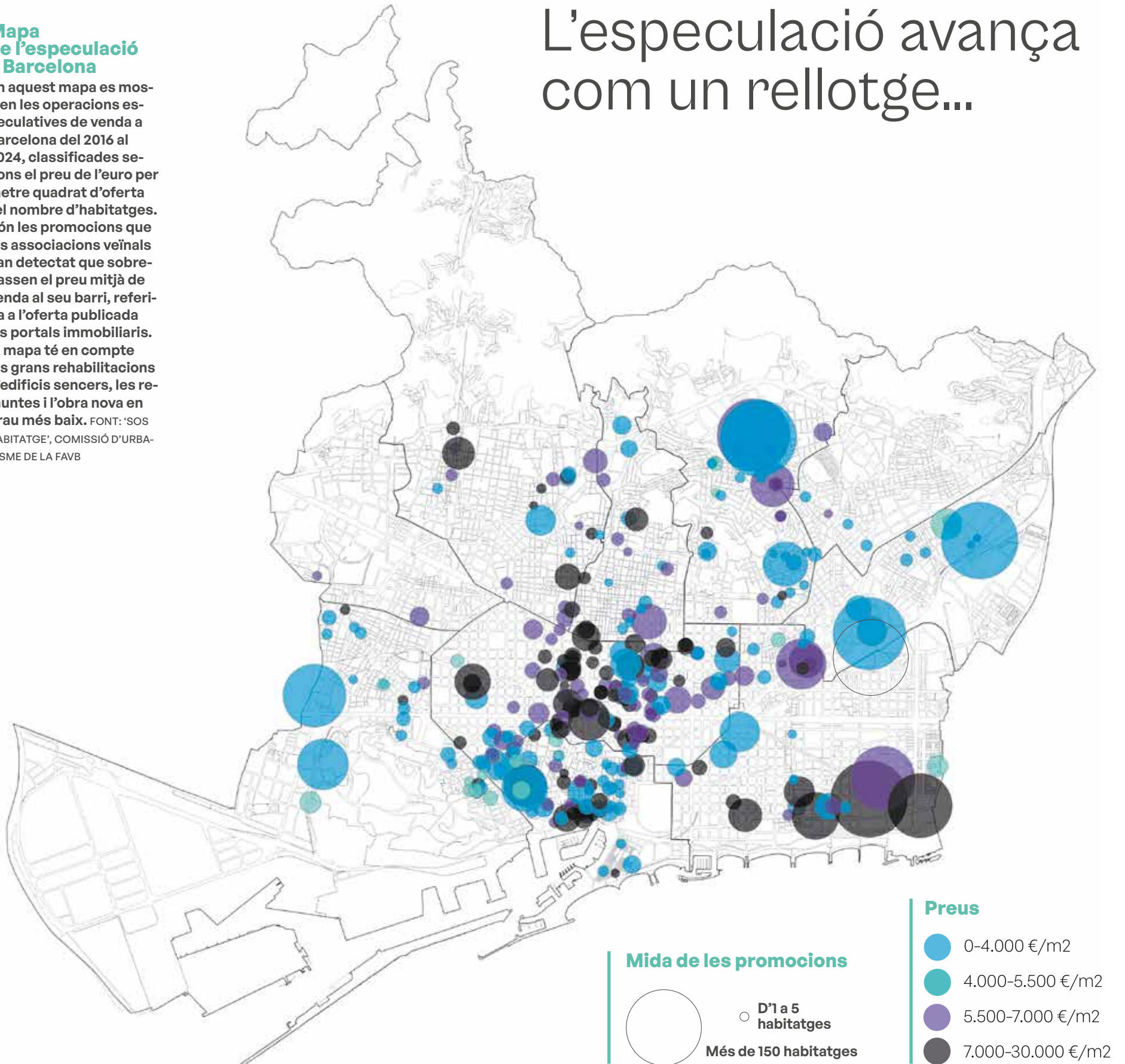
Els mapes, gràfics, taules i reflexions d'aquest article són només un tastet d'un treball molt més extens i que ha centrat l'atenció i els esforços de les comissions d'Urbanisme i Habitatge de la Favb els últims mesos. Treballat conjuntament amb Voltes Cooperativa d'Arquitectura, l'informe SOS habitatge: anàlisi de la situació de l'habitatge a Barcelona des del moviment veïnal està previst que vegi la llum el gener del 2025. Si voleu estar informades en tot moment de la seva publicació, així com de la manera d'aconseguir-lo i consultar-lo, estigueu atentes al lloc web de la Favb (favb.cat), amb tota la informació d'última hora.

DOSSIER. HABITATGE

Mapa de l'especulació a Barcelona

En aquest mapa es mostren les operacions especulatives de venda a Barcelona del 2016 al 2024, classificades segons el preu de l'euro per metre quadrat d'oferta i el nombre d'habitatges. Són les promocions que les associacions veïnals han detectat que sobrepassen el preu mitjà de venda al seu barri, referida a l'oferta publicada als portals immobiliaris. El mapa té en compte les grans rehabilitacions d'edificis sencers, les re-muntes i l'obra nova en grau més baix. FONT: 'SOS HABITATGE', COMISSIÓ D'URBANISME DE LA FAVB

L'especulació avança com un rellotge...

→ VE DE LA PÀGINA 17

ra ven pisos de luxe al carrer de Marcellí: de 83 m² i amb piscina comunitària des de 560.000 euros. "Si es demana una compensació territorial perquè també es faci habitatge protegit en zones altament gentrificades per mirar d'aturar l'expulsió del veïnat víctima de processos especulatiu o de preus abusius, resulta que el que veiem és molt pervers: no només no es fa HPO, sinó que es produeix un efecte contagi a la perifèria i les promocions d'habitatge protegit acaben acompanyades de grans edificis amb pisos de luxe amb l'excusa que s'ha complert el 30%. Aquí s'estan fent molts diners", alerta Artigues.

La darrera dada oficial que hi ha sobre el parc d'habitatge a Barcelona és de 807.751 habitatges -dels quals, el 31% pertany al parc de lloguer-, de manera que aquests 8.716 pisos de luxe representarien l'1%, i hom podria pensar que és una part insignificant. Però la Favb alerta que la lectura no és tan simple: "La comparació no l'hem de fer sobre el total del parc, sinó sobre l'oferta d'habitatge que hi ha al mercat. No tenim l'estadística, però sabem que en una situació normal, en el mercat hi ha aproximadament un 5% de l'estoc a la venda, això són uns 27.867 pisos. És a dir, que parlem d'un 31% d'habitatges especulatiu, una autèntica barbaritat que està destruint el mercat i

"El luxe està en el preu, perquè els pisos cada cop són més cars, però no de més qualitat", apunta Fando, de Voltes Cooperativa

està incidint de forma clara en els preus de venda de tot el mercat", assenyala Artigues. Però a banda de disparar els preus, s'acaba creant un mercat destinat gairebé exclusivament als inversors estrangers, que són els que acaben beneficiant-se de les plusvàlues del mercat especulatiu i que "consideren que Barcelona és un paradís legal i fiscal per especular", afegeix el membre de la Comissió d'Habitatge.

Sobre aquest mercat del luxe, Voltes Cooperativa fa un apunt després d'analitzar l'oferta: "El luxe està en el preu, perquè cada cop són més cars, però no de més qualitat. Veiem promocions de pisos de 40, 50 o 60 m² amb materials

Mapa de l'habitatge de protecció oficial

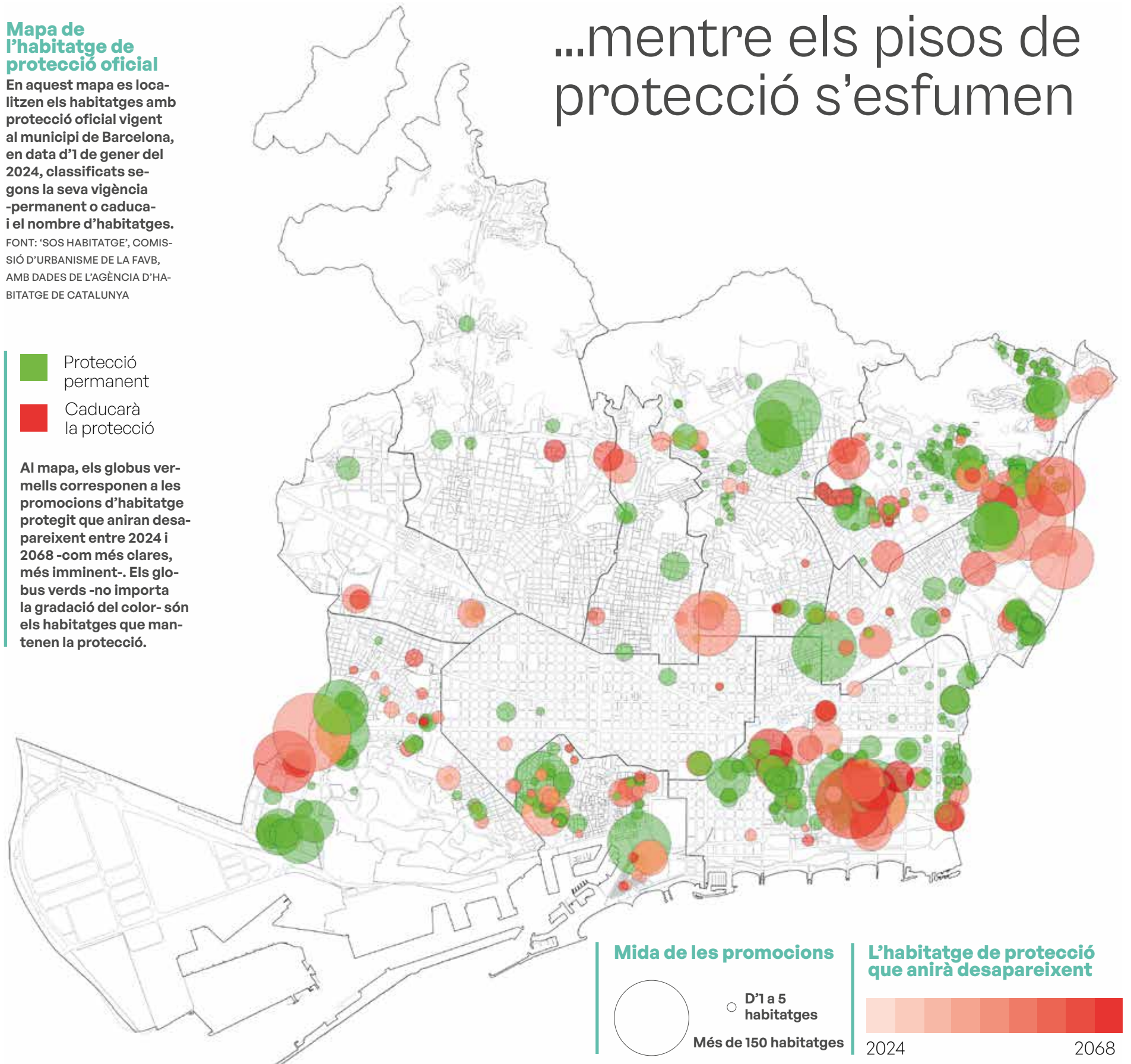
En aquest mapa es localitzen els habitatges amb protecció oficial vigent al municipi de Barcelona, en data d'1 de gener del 2024, classificats segons la seva vigència -permanent o caduca- i el nombre d'habitatges.

FONT: 'SOS HABITATGE', COMISSIÓ D'URBANISME DE LA FAVB, AMB DADES DE L'AGÈNCIA D'HABITATGE DE CATALUNYA

- Protecció permanent
- Caducarà la protecció

Al mapa, els globus vermells corresponen a les promocions d'habitatge protegit que aniran desapareixent entre 2024 i 2068 -com més clares, més imminent-. Els globus verds -no importa la gradació del color- són els habitatges que mantenen la protecció.

...mentre els pisos de protecció s'esfumen

modestos. Això no és luxe”, diu Fando, que aclareix que en aquest estudi s’han exclòs els pisos d’alt estànding de la ciutat que són propietat de veïns i amb els quals no s’està especulant.

Pisos protegits buits, mala gestió

L’encreuament de dades de les promocions d’habitatge protegit i la seva ubicació amb les promocions de luxe ha portat els impulsors de l’estudi a concloure que cal una “solució integral i interconnectada” per atacar la xacra dels problemes de l’habitatge a la ciutat. “Són clarament vasos comunicants; el problema de l’habitatge social no es resoldrà si alhora no es frena l’especulació i es para els peus als fons

“El problema de l’habitatge social no es resoldrà sense frenar l’especulació: són vasos comunicants”, conclou Marrani

voltor. S’està autodestruïnt el mercat immobiliari amb aquesta roda perversa; cal una planificació d’HPO que trenqui l’esquema de la perifèria, ara també castigada amb l’exportació del mercat del luxe, i comenci a dotar d’habitatge social el centre de la ciutat per aturar l’expulsió dels veïns i la proliferació dels habitatges de luxe, que acaben inflant la resta de preus”, conclou Lisa Marrani en nom de la Comissió d’Urbanisme, que reclama a les Administracions “una visió a llarg termini en HPO i no només propostes quantitatives que no tenen en compte que moltes zones perdran en els pròxims anys habitatge social, que saltarà al mercat privat”. I encara un problema afegit

que l’Administració sembla esquivar, i és que a Barcelona hi ha molts habitatges protegits buits que a hores d’ara es troben abandonats [veure pàgina 20].

Sigui com sigui, la Favb posa sobre la taula per primer cop una radiografia molt acurada i actualitzada d’una part de l’habitatge a Barcelona, que toca dos extrems, la protecció oficial i l’especulació, que tensa i fractura barris, que expulsa veïns i que empeny de manera dramàtica a una crisi encara més profunda. Un treball imprescindible que haurien d’haver fet les Administracions i que aporta llum perquè els gestors polítics orientin, i reorientin, una política que no sempre garanteix un dret bàsic dels ciutadans.

DOSSIER. HABITATGE

Habitatges públics buits en un dels barris més pobres de la ciutat

Dos de cada tres pisos de la promoció del carrer de Palamós 70, inaugurada el novembre del 2023 a la Trinitat Nova, esperen ser assignats a sol·licitants d'habitatge protegit un any després de les primeres adjudicacions

ORIO LLAPEIRA

Barcelona té una greu mancança d'habitatge públic. Només l'1,9% del parc immobiliari total es destina a lloguer social, una xifra que queda molt per sota de la mitjana europea, que se situa en el 9%. Tot i aquests índexs baixos, i malgrat la demanda elevada d'habitatge assequible i la gran quantitat de sol·licitants que fan cua per accedir a un de públic a les llistes d'espera, hi ha edificis de protecció oficial de la capital catalana que resten mig buits un any després de la seva inauguració.

Nous veïns, amb comptagotes

És el cas de la promoció de Palamós 70-84, al barri de la Trinitat Nova, propietat de l'Institut Municipal d'Habitatge i Rehabilitació de Barcelona (Imhab). L'edifici, estrenat el novembre del 2023, té 67 habitatges en la modalitat de venda del dret de superfície, en la qual l'adjudicatari n'esdevé propietari durant 75 anys després de comprar-lo a un preu inferior al de mercat. D'aquesta setantena d'habitatges, però, només n'hi ha 22 d'ocupats per veïns i veïnes. Així ho explica Daniel Agudo, un dels deu primers veïns que va signar la hipoteca i a qui li van entregar les claus. "Des de l'hivern de l'any passat ha anat entrant més gent, però molt amb comptagotes", assegura. La resta de l'immoble, dos de cada tres pisos, encara espera a ser assignada a sol·licitants d'habitatges de protecció oficial un any després de les primeres adjudicacions.

"Hi ha una crisi residencial a Barcelona: es construeix habitatge públic, però no s'omplen els pisos! S'han de prendre mesures; aquí hi ha alguna cosa que s'es-

tà fent malament", critica Antonio Trenas, membre de l'Associació Veïnal de la Trinitat Nova. Tant ell com Agudo coincideixen que el principal motiu que hi ha al darrere de tants habitatges sense adjudicar, a banda de la lentitud en la gestió i el sistema d'adjudicació, són les condicions econòmiques per entrar-hi, que no estan a l'abast de tothom. "Joestic pagant una quota de 500 euros per un pis de 80m²; això no t'ho trobes al mercat lliure. En aquest sentit, no em puc queixar. Ara bé, l'entrada és molt alta i no hem tingut cap facilitat per pagar-la", assenyala Agudo. Segons explica, la hipoteca cobreix només el 80% del pis. "Has de pagar el 20% del valor més l'IVA del 10%, tot de cop. En el meu cas, que és un habitatge de dues habitacions, costa 150.000 euros; per tant, he hagut de pagar 45.000 euros d'entrada". En el cas dels pisos de tres habitacions, que valen 180.000 euros, la barrera inicial és encara més alta.

Haver de renunciar quan et 'toca'

"Per què no es dona la possibilitat que la hipoteca sigui al 100%? La quota seria una mica més elevada, però ja seria molt menys del que en costa una de normal", es queixa Agudo. Ell va poder vendre el cotxe per pagar l'entrada del pis, però coneix casos de gent que ha estat esperant durant anys l'adjudicació d'un habitatge

"Per un habitatge de dues habitacions, que costa 150.000 euros, cal pagar una entrada de 45.000", explica un dels veïns del bloc

Activistes veïnals al davant dels pisos del carrer de Palamós. JOAN LINUX

de protecció oficial i, a l'hora de rebre'l, no hi han pogut accedir. La capacitat d'estalvi dels sol·licitants no sempre els permet abassegar imports tan alts. "Tenir la sort que et toqui, després de tant de temps, i haver de renunciar-hi ha de ser molt dur. He vist gent molt enfonsada per això", comenta.

Tenir més de la meitat dels pisos de la promoció buits no és només un greuge per a aquella població a la recerca d'habitatge assequible: també genera problemes als veïns que ja estan instal·lats a l'edifici. Al de Palamós 70 no hi ha prou gent per poder constituir-se com a comunitat de propietaris, la qual cosa dificulta la gestió dels serveis a les zones comunes que, a banda de l'ascensor, són inexistents. "Tenim moltes reparacions pendents als espais compartits; també

tenim pendent saber què passarà amb les despeses comunes. O les plaques solars tèrmiques, que encara no funcionen", lamenta Agudo.

La lentitud en la gestió de l'Imhab és una de les principals queixes del veïnat, que encara no té uns estatuts redactats per a la comunitat. La incertesa els angosta encara, un any després d'haver-s'hi instal·lat, i la informació que reben per part de l'Ajuntament és insuficient. Les preocupacions, mentrestant, es van acumulant: quan s'acabarà d'omplir l'edifici i podran tenir tots els serveis en funcionament? Quan s'inauguraran els pàrquings que els pertocquen, llestos des de fa temps als baixos de l'immoble? Seran de lloguer o de compra? Els veïns demanen celeritat a l'Imhab per resoldre-ho i que la comunicació sigui molt més fluida.

Amb els barris des del 1991

carrer.cat | @laveudelcarrer
carrer@favb.cat

CARRER et necessita

Amb una petita aportació anual, ajudaràs a fer viable la revista.

Renda Garantida Ciutadana

Qui té dret a cobrar-la? Vine i informa't

**Carrer d'Obradors 10
Tots els dijous de 16 a 18 h
asesoriargc@gmail.com**

Una vida entre puntals

Desenes de finques de la Trinitat Vella esperen l'execució del Pla de Regeneració Urbana impulsat per l'Ajuntament el 2018 i que ha deixat el barri ple d'esquerdes, malles verdes i parets picades. El veïnat critica que des d'aleshores les ajudes econòmiques per reformar els edificis s'han reduït i que ara ja no hi poden fer front

Glòria Arias, a la porta del seu pis, en un edifici apuntalat de la Via Barcino de la Trinitat Vella. JOAN LINUX

DAVID G. MATEU

Puntals a l'escala comunitària i dins de casa i malles als balcons de les finques col·laterals. Aquest és l'estat habitacional en què viu Glòria Arias, una vídua de 81 anys amb una discapacitat acreditada del 81%. El pis, al número 40 de la Via de Barcino, forma part del conjunt d'habitatges d'autoconstrucció que van proliferar als anys cinquanta del segle passat a la Trinitat Vella. Una finca on els esglaons no fan la llargària d'un peu adult i on algunes de les portes no superen el metre setanta d'alçada.

Puntals multiplicats

"Fa 34 anys que visc aquí", resumeix Arias, qui assegura que des que van comprar la casa sempre han viscut sense grans luxes, però satisfets de tenir un sostre. "La cosa, però, es va tòrcer arran d'unes pluges que van afectar la biga d'una de les habitacions. El meu marit li va posar dos puntals i la cosa no va a anar a més", recorda. Malauradament, allò seria el pròleg de tot el maldecap posterior. El 2018, arran de la posada en marxa del Pla de Regeneració Urbana de l'Ajuntament de Barcelona, equips de tècnics van començar a visitar finques que podrien te-

nir deficiències estructurals. "Van començar a picar per tot arreu i, d'un dia per l'altre, a l'habitació vaig passar de tenir dos a tres puntals i el replà de l'escala ple de puntals", sintetitza.

"Des d'aleshores que visc amb pànic; em caurà la casa a sobre", explica qui, alhora, viu gairebé presonera del seu propi pis: "Com que tinc aquest problema de mobilitat, pràcticament no puc sortir al carrer si no m'ajuden. La meua filla viu lluny amb la seva família". De fet, l'única ajuda que té és a través de la Llei de la Dependència: dues assistents que li netegen la casa durant una hora i mitja a la setmana i li fan la compra. "Fa més d'un any vaig començar a fer papers per demanar un pis dotacional, d'aquests que està tot adaptat per a la gent gran i pagues poc després d'entregar el teu a l'Ajuntament, però sé que això va per llarg", explica Arias, que no va poder accedir a cap dels 85 pisos públics que es van lliurar el passat mes de febrer a la Trinitat Vella. "Segurament em queden anys per poder accedir a un pis d'aquests", valora.

Arribi o no l'opció de marxar, Arias assenyala que no pot fer front a les noves condicions de reforma de l'escala: "Abans, l'Ajuntament ens deia que ens cobriria el 90% de les despeses de la reforma i ara, només el 40%. Des del 2019 que per aquí

"Abans, l'Ajuntament ens deia que cobriria el 90% de la reforma i ara, només el 40%. Des del 2019 que per aquí no passa ningú", denuncia una veïna

no passa ningú i ens han convocat a tres o quatre reunions que no han servit per avançar". "Tu creus que amb una pensió de menys de mil euros puc pagar la reforma de l'escala? La meua filla ja m'ha dit que el que s'hauria de fer amb aquest edifici és enderrocar-lo", sentència.

No és un cas aïllat

"Quan el 2018 ens van presentar el Pla de Regeneració Urbana, de forma quasi immediata es van començar a complir les fases previstes", explica Roberto Rodríguez, membre de la Taula de la Trinitat Vella. "La primera va consistir en una intervenció visual i la segona, en una actuació preventiva", relata. Des de llavors, centenars de veïns conviuen amb les esquerdes i els puntals que van deixar els tècnics en les seves últimes visites. Rodríguez explica que, en el cas de la finca on viu, els experts van calcular que calia in-

vertir 380.000 euros. "Després de la pandèmia, van abaixar la subvenció i, a més, hem de complir un reguitzell de compromisos", afegix. Entre aquests, que una de les intervencions suposi una millora en l'eficiència energètica.

Rodríguez assenyala que el problema rau en el nou origen del finançament: "Si bé abans la partida pressupostària estava consignada en els pressupostos municipals, ara els diners venen d'Europa". Una situació que els obliga a "executar l'obra dins dels terminis que ells estableixen": "Si no la tenim acabada quan ells ens diuen, nosaltres haurem de cobrir el 100% de la intervenció", agrega.

La Taula de la Trinitat Vella té controlades desenes de finques afectades com la de Glòria Arias. En una del carrer de la Mare de Déu de Lorda, hi viu des de fa 22 anys Adelina Matos. Ella no conviu amb puntals dins de casa, però sí que són ben visibles des del pati interior. Dos pisos més amunt, una porxada s'aguanta gràcies a aquests elements de suport. Pel que fa a la façana del darrere, romanen intactes les esquerdes que van destapar els tècnics sobre la primera pell de l'edifici. "No sabíem que estava així de malament fins que van començar a picar", admet Matos. "Els van col·locar, ens van passar pressupostos i les condicions, i van marxar. Després van començar a canviar les condicions i ja no ha tornat ningú més", denuncia. La seva escala es troba més degradada cada dia que passa: "Com que esperem que s'executi el Pla de Regeneració, aquí ningú no ha reformat res, pel que cada vegada està pitjor", reconeix la veïna.

Reformes que acaben malament

Malgrat no portar vivint al barri una vintena d'anys, sinó un i escaig, Mario Parra també ha acabat immers en el problema de les esquerdes. En el seu cas, explica, tot va començar quan va emprendre unes reformes a casa: "Els operaris van obrir el fals sostre i es van trobar amb les bigues doblegades. Si no se n'haguessin adonat, potser un dia o un altre tot s'hauria ensorrat", apunta. Des d'aleshores, Parra conviu amb puntals al bell mig del menjador. "Al principi no podia ni dormir de la por, i al final em vaig haver d'adaptar. No tenia cap altra opció, no puc marxar d'aquí", relata.

Davant d'aquesta situació, que ja ha portat al límit els veïns i veïnes, la Taula de la Trinitat Vella qüestiona el sentit de la reforma tal com els l'ha plantejat l'Administració. "Quin sentit té haver de gastar 200.000 euros en finques dels anys seixanta que, a més, no milloraran en accessibilitat ni guanyaran ascensors? La gent el que es planteja és vendre el pis i marxar; les actuals condicions segurament no les podrà afrontar ningú", sintetitza Rodríguez.

DOSSIER. HABITATGE

El repte de la gent jove: llogar una habitació a la ciutat més cara de l'Estat

El 'coliving' a Barcelona és una alternativa allunyada de la capacitat econòmica dels joves locals. Molts anuncis, redactats en anglès, busquen llogaters provinents de països amb un poder adquisitiu més gran

Ets jove i et vols independitzar a Barcelona? El jove mitjà guanya a Espanya 1.005 euros mensuals i hauria de destinar el 108% del sou per emancipar-se en solitari. Davant d'aquesta inaccessibilitat, molts opten per llogar una habitació. És l'anomenat *coliving*: en comptes de llogar l'habitatge sencer a algú, l'arrendador ofereix les habitacions per separat. Així, cadascú paga només el preu de la seva cambra, més les despeses. Tot i això, es mantenen les zones d'ús comú com el saló, la cuina o el lavabo. Hi ha ofertes de *coliving* per compartir llar amb dues, cinc, set o fins i tot catorze persones.

Un anunci publicat a Facebook ofereix una habitació en un pis de la plaça Universitat per viure-hi amb cinc persones més. "Un assolellat espai al qual anomenar casa", promocionat en anglès i que es pot obtenir pel preu mòdic de 700 euros al mes. Si una persona que cobrés el Salari Mínim Interprofessional hi estigués interessada, hauria de destinar-hi més del 50% de la seva nòmina.

Assequibles per a 'expats' benestants
Barcelona és la ciutat més cara de l'Estat per llogar una habitació. Costen 550 euros mensuals de mitjana, segons Idealista. És un fenomen en alça, ja que suposa una pujada del 13% respecte a l'any anterior. El cost varia segons el districte, amb Ciutat Vella (625 euros), Sarrià-Sant Gervasi (605 euros) i l'Eixample (590 euros) com a zones més cares. Són opcions poc accessibles per al jovent local, que molt menys es pot permetre un habitatge sencer. Moltes d'aquestes estances són ocupades per *expats* provinents de països més rics, que sí que es poden permetre llogar-les. Les ofertes anunciades en anglès, com la de l'exemple, busquen aquest perfil.

El Marc és un barceloní de 24 anys que lloga una habitació en un pis de Sants, que comparteix amb tres companys. "Cap amic meu viu independitzat", explica. Admet que hagués preferit llogar un apartament amb els amics, però cap d'ells s'ho pot permetre en la situació econòmica actual. "Els preus són desorbitats i, si no trobes una bona feina, és molt complicat", afegeix. Ara paga 550 euros mensuals, que puguen fins a 620 amb les despeses. És pluriocupat: treballa a jornada completa al Col·legi de Farmacèutics de Barcelona, té una altra feina durant els caps de setmana i fa classes particulars. Diu que així es pot permetre pagar el lloguer, però que això té un preu: "Perds molta qualitat de vida per emancipar-te".

Preus alts, qualitat deficient

Anteriorment, el Marc havia viscut en una cambra a Sagrada Família, per la qual pagava 650 euros. Després de sis mesos li van voler apujar el lloguer: "Era insostenible". Per aquest motiu, va haver de tornar a casa dels pares fins que va trobar l'opció actual. La cerca d'una nova estança no va ser gens fàcil. Els preus elevats i les condicions de les habitacions limiten la recerca. "N'he trobat algunes de 400 euros que estaven destrossades", denuncia.

No hi ha una regulació del mercat habitacional adaptada al problema actual.

Llogar una habitació a Barcelona costa 550 euros mensuals de mitjana, segons Idealista, i el districte més car és Ciutat Vella (625 euros)

Una jove davant d'un bloc de pisos del barri del Clot. JOAN MOREJÓN

La Generalitat de Catalunya, encapçalada per ERC en aquell moment, va aprovar l'abril del 2024 un decret llei de regulació de lloguers temporals i habitacions, que establia una redefinició del lloguer de temporada, fent que no es poguessin considerar com a tals els habitatges destinats a "finalitats professionals, laborals, d'estudis, d'atenció o assistència mèdica". En aquests casos, alguns llogaters es veurien beneficiats per la limitació de preus en zones tensades, compostes per 140 municipis on viu el 80% de la població catalana. La llei també inseria un topall en el preu de les habitacions d'aquestes àrees. La suma del cost de les estances no podia superar el màxim permès en llogar l'habitatge unitari. Era un avenç rellevant, sobretot en les llars amb cinc o més cambres

llogades. El decret, però, va ser derogat al maig. La proposta va tenir el suport d'ERC, Comuns i CUP, però va rebre la negativa de Junts, Vox i PP i l'abstenció del PSC.

El Marc s'ha apuntat fa poc al Registre de Sol·licitants d'Habitatge Públic amb Protecció Oficial (HPO) i espera que li puguin assignar un pis en el procés d'adjudicació. Considera que aquesta és una gran mesura, però insuficient, perquè és difícil d'obtenir. El jove destaca la importància de la regulació del lloguer a les zones tensades i obre el debat sobre quin model és necessari per als ciutadans del municipi: "Si fem una ciutat on vinguin estrangers a posar pisos turístics i fer un negoci brutal, millor ens n'anem". "És una pena que la gent d'aquí hagi de marxar de casa seva", conclou. **ERIC MONER**

Venus Delicatessen Barcelona

Menús, tapes, postres i ambient de barri
Música, art, exposicions i molt d'amor

Carrer d'Avinyó 25

“L’únic que t’arrela al barri és un pis que ja no pots pagar”

Raimon Ramis, veí expulsat pels pisos de luxe a l'Eixample, ha hagut d'anar a viure a Castelldefels

Raimon Ramis (63 anys) pren un tallat a mitja tarda al Vivari de l'encreuament dels carrers Provença i Girona amb Diagonal. Fins al 2020, la cantonada l'ocupava la gasolinera Gedssa, inaugurada el 1931. Dins de la cafeteria, encara queden restes grafitejades del mosaic històric amb rajoles de ceràmica esmaltada que decorava l'antic negoci, però ningú se'l mira. El mural d'estètica retro ha estat absorbit per la presència colossal del Vivari. Oblidat, gargotejat i desprotegit, sembla la realitat de molts veïns del barri.

Ramis no ignora el mural. Com a antic veí, coneix bé la Dreta de l'Eixample. Tot i que va néixer a Sant Gervasi, des que es va casar sempre ha viscut a l'Eixample i els seus voltants. Però aquest *sempre* va haver de canviar el 2022, quan va marxar a Castelldefels, després de resistir durant anys els alts lloguers de la ciutat i de veure els seus antics apartaments transformar-se en pisos de luxe. “El nou pis és heretat, per això hi podem viure, perquè destinar el 70% del nostre sou al lloguer a Barcelona no és factible. Et van expulsant i cada vegada te n'has d'anar més lluny”, lamenta.

“El 1995 vam trobar el pis de la nostra vida”, relata Raimon. Situat al carrer de Muntaner amb Travessera de Gràcia, el lloguer inicial era de 800 euros. El 2013 un nou fons d'inversió va entrar en joc i, “amb

Raimon Ramis, arribat de Castelldefels, davant de l'Estació de França. JOAN MOREJÓN

l'excusa que s'havien de posar a preu de mercat”, van pujar el lloguer a 1.200 euros: “No hi va haver negociació possible. Vam haver de marxar i no ens van retornar la fiança”. Un mes després que marxessin, i del buidatge de tota la finca, van començar les obres per construir-hi pisos de luxe: “Ho van destrossar tot: les finestres amb vidres de colors, els mobles i decoracions que portaven allà des dels anys trenta”.

Al pis de Diagonal 343, a la Dreta de l'Eixample, la mateixa història. Hi van estar fins al 2014 perquè, en un any, el lloguer es va incrementar 300 euros. El 2017, el fons d'inversió Optimum III Value Added Residential Socimi SA va comprar l'edifici per construir-hi apartaments de luxe i no va renovar el contracte als llogaters. Trenta-quatre habitatges de luxe, un gimnàs comunitari i un restaurant van expulsar

els veïns de casa seva. I també el mític bar Jofama, on en Raimon anava a fer el tallat, que després de quasi setanta anys d'història va veure's forçat a tancar les portes.

A cinc minuts del pis de la Diagonal, en Raimon i la seva família van trobar un nou habitatge. “El barri encara era barri quan vam arribar. Els restaurants encara no ho escrivien tot en anglès. Estàvem contents”, recorda. Els 1.100 euros de lloguer que pagaven el 2014 es van convertir, el 2022, en 1.800. No van tenir més remei que marxar i, al cap d'un temps, van descobrir que llogaven el seu antic habitatge a estudiants. Per cada habitació, comenta Ramis, “cobren 500 euros. En total guanyen 2.000 euros pel pis”.

Barcelona t'expulsa

Ramis no s'acaba el tallat i, abans de marxar, comenta que, des que viu fora, quan ve a la ciutat la sent hostil: “No hi ha res que et convidi a seure o a estar”. Tot i que li agradaria tornar a viure-hi, “no hi ha gairebé res pel que valgui la pena sacrificar-se”. Molts dels seus amics han marxat també perquè, com bé sap, “el tipus de funcionament de la ciutat t'expulsa”. A l'Eixample encara se l'estima, però pel record, no per allò en què s'ha convertit. Perquè avui dia, afegeix amb tristor, “l'únic que t'arrela al barri és un pis que ja no pots pagar”. **ALBA ZAPLANA**

“El món de l'hostaleria està tocat de mort”

Carles Huguet, últim propietari de la Granja Bruselas (1940-2023), va tancar el restaurant després que un fons d'inversió comprés l'edifici per construir-hi pisos turístics de luxe

Hi ha dos tipus de persones: les que gaudeixen servint i les que prefereixen ser ateses. Joestic especialitzat a atendre aquells a qui els agrada servir, que són amb qui connecto en ànima. A la Granja Bruselas vam aconseguir que la majoria dels visitants fossin del nostre tarannà, com si hi hagués un filtre natural”, evoca Carles Huguet (54 anys), qui va ser responsable del restaurant des del 2001.

Ha passat un any i mig des que la granja va tancar les portes. Al carrer de Roger de Llúria 67-69, ja no hi queda rastre de les llargues cues que es formaven per provar l'hospitalitat, el plat estrella de la casa que Huguet i la seva família van cuinar-hi durant 41 anys. Ara, només s'hi serveix luxe en forma d'apartaments turístics d'alta gamma. L'any 2021, l'edifici on estava ubicada la Granja Bruselas va ser com-

prat pel fons d'inversió Ebralia Trade -ara Novo Real Estate Property Investment SL, diferent nom, mateixos administradors-, que va expulsar tots els veïns de la finca, denegant la renovació dels seus contractes. Huguet va ser un dels últims inquilins a resistir, i ho va fer fins al 30 de juny de 2023: “Tot i que el contracte acabava a finals de novembre, vaig decidir marxar abans. Què podia fer? Seguir aguantant? Això només passa a les pel·lícules”.

Segons les dades recollides per l'Associació Veïnal de la Dreta de l'Eixample, els apartaments turístics de luxe que el fons voltor va construir amb l'ajuda de l'empresa de reformes CospLaan no tenien llicència d'obres majors, només assabentats. Huguet relata que els darrers 15 mesos a la Granja Bruselas “van ser horribles” i que “tot era ple de pols i soroll per les obres”. Del Districte, explica, van venir a fer una inspecció, de la qual enca-

Carles Huguet. JOAN MOREJÓN

ra espera el resultat. “L'Ajuntament no ha fet res, només ha posat excuses: promou aquest tipus de negoci”, denuncia.

Mayna Luxury Apartment Rentals és el segell sota el qual el fons inversor promociona a Roger de Llúria 67-69 un “oasi a l'Eixample”, amb cinema privat, terrassa de luxe, gimnàs i spa. El 2023, amb els mateixos propòsits i estratègies, també va adquirir el número 95 del mateix carrer.

Huguet, encara jove i d'esperit inquiet, ha aprofitat l'adversitat per reinventar-se. Opina que l'hostaleria “és un món que a Barcelona està tocat de mort des de fa molts anys”. A més, afegeix, “hostaleria vol dir hospitalitat, fer sentir el client com a casa seva, i això ja no existeix”. Així doncs, des de fa set mesos ha trobat en el taxi “una sortida bastant honrada”, que combina amb diversos estudis i que el connecta amb els nous clients de la mateixa manera que ho feia la Granja Bruselas. **A. Z.**

DOSSIER. HABITATGE

“En la situació actual, ser llogater és un factor de risc psicològic”

Carolina Pastor és psicòloga i desenvolupa la seva tasca en el sector dels serveis socials, on atén nombrosos casos de llogaters en situació de vulnerabilitat o risc d'exclusió social

Carolina Pastor, a l'entrada del CSS Baix Guinardó-Can Baró. JOAN MOREJÓN

LUIS CALDEIRO

Carolina Pastor és psicòloga i treballa al Centre de Serveis Socials (CSS) Baix Guinardó-Can Baró. Va començar la carrera en el camp de la psicologia clínica, per dedicar-se després, durant anys, a l'àmbit judicial, als jutjats de família. Des del 2012 desenvolupa la seva tasca en el sector dels serveis socials, atenent i acompanyant persones amb vulnerabilitats i en risc d'exclusió. És una dona tranquil·la, amb una veu suau i pausada que contrasta poderosament amb les terribles realitats que relata.

Segons un estudi recent del Consell General de l'Arquitectura Tècnica d'Espanya (CGATE), en col·laboració amb la Consultora GAD3, la precarietat en l'habitatge influeix en la salut mental dels llogaters: el 50% afirmen patir ansietat per la seva situació, enfront del 38% dels arrendadors. El benestar general és molt superior en

els propietaris -al voltant del 70%- que en els llogaters, on la xifra baixa al 49%. Per últim, el 38% de les persones que viuen de lloguer admeten sentir angoixa davant la perspectiva de perdre l'habitatge.

Venen molts llogaters a la consulta?

La major part de la població que atenem són llogaters i, a més a més, en una situació de vulnerabilitat o de risc d'exclusió social. I sí, òbviament els propietaris utilitzen menys aquests serveis.

Quins símptomes presenten?

Es parla d'estrès, angoixa, ansietat... Són coses diferents. L'estrès és el primer símptoma que apareix quan ens trobem en una situació d'incertesa, de no tenir el control de la situació, de no tenir alternatives, respostes, de sentir-nos perduts. Les seves manifestacions són semblants a les de l'ansietat: alteracions del son, l'alimentació, la tensió cardíaca i la respiració; també sudoració, preocupació excessiva i memoració de problemes. En aquest aspecte no es distingiria de l'ansietat, però l'estrès és un símptoma específic da-

vant d'un problema concret que s'ha d'abordar i que, un cop solucionat, desapareix. En l'ansietat la qüestió és diferent, ja que la problemàtica partiria no tant de factors externs com interns de la persona.

Quines opcions tenen els llogaters?

Compartir habitatge amb altres famílies, per exemple. Això significa que moltes persones conviuen en un mateix espai, en una situació d'habitatge inapropiat. L'amuntegament és un factor que incrementa els nivells d'estrès i ansietat: s'han fet estudis amb rates on s'han col·locat molts d'aquests animals en un espai menor del que necessiten i han acabat matant-se les unes a les altres.

Altres alternatives?

Canviar de territori. Si no pots viure a Barcelona o altres àrees tensionades, hi ha gent que decideix traslladar-se a la perifèria o fins i tot més lluny, on el lloguer sigui més assequible. Això és una ruptura que provoca novament estrès, angoixa i ansietat, ja que comporta un desarrelament: si tens fills, han de deixar l'escola; de vegades tampoc no es poden conservar les xarxes socials, les amistats... Has de trencar amb tot i readaptar-te al nou lloc, i això implica un procés de dol. I en ocasions ni tan sols no és possible: si no pots moure el teu lloc de treball o aconseguir-ne un altre, depenent del que et costi el transport i del temps que hagi d'invertir en anar i tornar, no et surt a compte.

I què ens diu de l'okupació?

És una altra estratègia que part de la població està utilitzant i que ha arribat a naturalitzar com a solució al seu problema habitacional. Una estratègia que conviu amb un cert sentiment d'injustícia social.

I si cap alternativa és possible?

Llavors entrariem en un altre procés psicològic que ja no és l'estrès -que seria el primer símptoma- i que anomenem *model d'indefensió apresada*, el qual ja va descriure el psicòleg nord-americà Martin Seligman als anys seixanta. És un procés que porta la persona, més que a sentir angoixa i ansietat, a patir un quadre semblant a la depressió, amb símptomes com l'astènia, l'apatia, l'abandonament, el “ja no faig res” o el “ja no busco res”. És a dir: passivitat. La persona es rendeix. I en paral·lel als símptomes depressius, el pacient resol el problema delegant en tercers -departament d'Habitatge, Serveis Socials-, potser amb la falsa il·lusió que així trobarà respostes dignes, ja que “jo no puc sortir-me'n”. En realitat, és probable que les respostes que rebí siguin mediocres o insuficients, amb la qual cosa continuaria l'estrès.

Quins moments en la vida d'un llogater són més estressants? El procés duríssim de selecció de candidats a un habitatge -presentació d'aval, nòmines...-? Quan s'apropa la data d'ex-

tinció del contracte, amb tota la incertesa que això comporta?

No hi ha una fase d'especial estrès. Depenrà de la situació de la persona en cada moment. Si s'apropa la fi del contracte i les seves circumstàncies li permeten fer front a una pujada de la renda, o si pot negociar amb el propietari, podrà sortir-se'n. Si, en canvi, dos mesos abans perd la feina i amb l'atur amb prou feines pot pagar el lloguer, sense poder afrontar cap augment; o si no hi ha possibilitat de negociar amb l'arrendador, la qüestió canvia radicalment. Jo no dividiria l'estrès del llogater en fases. A més a més, hi ha un moment pitjor, i que vostè no ha mencionat.

Quin?

Quan rep la carta de desnonament. És el moment en què l'estrès és més gran i on les persones poden reaccionar amb angoixa. És un episodi més curt, però l'anticipació del fet que en quinze dies, o dos mesos, es produirà el desallotjament eleva molt la sensació d'angoixa. El desnonament pot produir una situació d'estrès màxim o d'indefensió apresada: “Doncs que em facin fora”, “aquí em quedo, esgoto el temps i quan vingui la comitiva judicial ja me n'aniré i recorreré a Habitatge o a Serveis Socials”. Viure un desnonament és una situació traumàtica: ja no parlem d'estrès, sinó de trauma, d'un episodi altament impactant i angoixant. Un trauma que, com a adult, hauré d'elaborar. I si no es pot fer, es pot entrar en problemàtiques de salut mental més greus, com ara la dissociació.

Diu que un trauma s'ha d'elaborar en tant que adult. Què hi ha dels nens?

Els nens han estat una mica oblidats en tot aquest tema, però la seva situació és encara pitjor. Per a un nen petit, l'experiència del desnonament, de veure sortir de casa la seva família, de no saber què està passant, d'“on anirem” o “a on em portaran”, constitueix també un element traumàtic que pot romandre, fins i tot, a dins d'un altre diagnòstic anomenat *estrès posttraumàtic complex*, i que s'afegeix a altres episodis, com el fet d'haver de deixar l'escola, o que potser el pare estigui malalt, o que li hagin donat una bufetada perquè tothom a casa estava nerviós.

Per últim: vostè creu que ser llogater és un factor de risc psicològic?

En la situació que vivim actualment, sí.

“Per a un nen petit, l'experiència d'un desnonament és traumàtica i pot romandre en un diagnòstic d'estrès posttraumàtic”

La lluita pel dret a l'habitatge interpel·la tothom

La manifestació del 23-N va unir les demandes de nombroses entitats socials, associacions i sindicats, en una lluita que està cridada a tenir continuïtat els pròxims mesos per atacar una problemàtica que cada cop afecta més gent

REDACCIÓ

El passat 23 de novembre va ser un dia històric en la lluita pel dret a l'habitatge a Barcelona, al qual hauria estat impossible arribar sense l'esforç del teixit social. Una lluita que va començar defensant les cases i que, avui dia, ha esdevingut, per força, una lluita per la defensa d'una ciutat per a les veïnes. Tombant la vista enrere, ha estat la crònica d'una catàstrofe anunciada: entitats i moviments socials avisen de fa temps del perill de continuar entenent l'habitatge com un bé de mercat.

L'habitatge ha estat sempre en l'agenda del moviment veïnal. La lluita contra el barraquisme als anys setanta, la vaga de lloguers que acabaria amb la reforma dels polígons de l'Obra Sindical del Hogar, el drama de l'aluminosi als anys noranta... I més recentment, iniciatives com la campanya "Mudances de protesta", impulsada fa set anys per la Favb per fer visibles els desnonaments silenciosos -que expulsen el veïnat de les seves cases per la pujada del lloguer o la no renovació de contractes-, corroboren el compromís de les associacions veïnals amb la lluita per un habitatge digne. Un problema que, com reflecteix el dossier d'aquest número de *Carrer*, lluny d'aturar-se, s'ha anat estenent fins a extrems propis d'una distopia.

Mesures insuficients

Els moviments socials, encapçalats per la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH), el Sindicat de Llogateres, els sindicats d'habitatge i algunes entitats del Tercer Sector Social, han forçat polítiques per intentar posar fre al problema, però l'intent de regularitzar la situació per part de l'Administració ha estat insuficient. Els resultats són ben pobres: a Catalunya, per exemple, només hi ha un 1,5% d'habitatge social, lluny del 15% de mitjana a Europa.

La PAH va néixer el 2009 i, el que va començar com un moviment contra els desnonaments a causa de les hipoteques, ha anat aplegant altres problemàtiques sota un mateix paraigua: la dificultat per accedir a un habitatge. Tenir un sostre, una llar, és un dret que obre la porta a viure vides dignes on siguin respectats altres drets com el dret a la salut, l'educació, la cultura, el lleure o les relacions lliures de violència masclista. Segurament per això

la demanda d'habitatge ha esdevingut un clam per a qualsevol col·lectiu social i una demanda que han acollit com a prioritària els moviments en el sector de l'educació, la sanitat, el feminisme o l'ecologisme.

La gran collida de la manifestació del 23-N, convocada pel Sindicat de Llogateres i els sindicats d'habitatge de barri, n'és un exemple. Malgrat fer la crida sota el lema "Abaixem els lloguers", la marxa va aglutinar moltes més problemàtiques. El bloc de la Favb sumava les associacions federades amb el lema "Cap veïna fora del barri", que deixava clar que la problemàtica de l'habitatge no és un fet individual, sinó una qüestió que afecta tothom i que pot deixar els barris irreconeixibles.

Els moviments socials es coordinen

A l'octubre, en la darrera Assemblea veïnal pel Dret a l'Habitatge, es van posar en comú diverses iniciatives que s'estan portant a terme als barris, com ara la creació de coordinadores d'habitatge territorials. Activistes veïnals del Poblenou, la Vila de Gràcia i la Dreta i l'Esquerra de l'Eixample estan treballant conjuntament amb el teixit associatiu dels seus respectius barris.

En aquesta línia, la Favb i altres organitzacions, sindicats, col·lectius i plataformes s'estan organitzant per denunciar la situació de la forma més àmplia possible, interpel·lant diversos sectors socials, apel·lant a la dificultat d'emancipació de la població jove; la reducció de les millores laborals aconseguides sindicalment; l'expulsió dels pensionistes dels barris; l'augment de desplaçaments, o l'allunyament del veïnat de les xarxes de suport. La campanya, que es presentarà a principis d'any, és una crida pel dret a l'habitatge i a la mobilització i l'acció per mantenir el nivell de reivindicació aconseguit el 23-N. Com va declarar una veïna al vídeo que la Favb va publicar a Instagram (@favbcn) durant la manifestació: "Prepareu-vos, perquè no ens faran fora de Barcelona".

"Prepareu-vos, perquè no ens faran fora de Barcelona", deia una veïna en la manifestació del 23-N per demanar la baixada dels lloguers

Un clam pel dret a l'habitatge

Una de les moltes pancartes que es van poder llegir en la manifestació del 23-N, que demanava la baixada de lloguers i a la qual es van sumar nombroses entitats socials, associacions veïnals, sindicats... DANI CODINA

L'exemple de la Casa Orsola

La Casa Orsola, a l'Esquerra de l'Eixample -a la foto, el 23-N-, ha esdevingut un símbol contra l'especulació immobiliària: els propietaris volen buidar-lo per fer-hi pisos de luxe, però els veïns i veïnes s'han organitzat i resisteixen. D. C.

Cap veïna fora del barri

Amb aquest lema, la Favb va secundar la manifestació del 23-N, fent una crida a la participació de les entitats veïnals federades, que van arribar a la plaça Universitat procedents de nombrosos punts de la ciutat. COMUNICACIÓ FAVB

BARCELONES

Mig segle de crítica urbana

‘Barcelona, ¿a dónde vas?’, de Francesc Martí Jusmet i Eduard Moreno, fa mig segle. Amb títol reflexiu i provocador, bevia d’obres que ja havien qüestionat el model de ciutat desenvolupista com ‘La Barcelona de Porcioles’ de la revista ‘CAU’

MARC ANDREU

Barcelona, cap a on vas?”. Recurrent en el darrer mig segle d’història de la ciutat, aquesta pregunta segueix paradoxalment vigent tot i que, a banda de múltiples articles i reflexions, se li han dedicat literalment dos llibres. El primer, *Barcelona, ¿a dónde vas?*, de Francesc Martí Jusmet i Eduard Moreno, ha fet ara 50 anys. I el seu *remake* en català *Barcelona, cap a on vas?*, del mateix Moreno amb Manuel Vázquez Montalbán, farà aviat 35 anys i reclama una nova versió actualitzada i amb nous autors. Mentre aquesta no arriba, s’escau explicar la poc coneguda història d’un llibre -i el seu context- que el 1974 va marcar època. Gràcies, sobretot, al seu encertat títol, reflexiu i alhora provocador, que va posar nom al període d’esperança democràtica obert després del cessament de l’alcalde franquista José María de Porcioles. Pel que fa al contingut, el llibre de Martí Jusmet i Moreno venia precedit ja d’altres obres tant o més importants.

De la mà del moviment obrer i veïnal i de molts professionals afins o companys de viatge, és molta la literatura que, a primers dels anys setanta, va posar contra les cordes la dictadura franquista en l’àmbit de Barcelona. L’exemple més clar d’aquesta realitat rupturista va ser la destitució, el maig del 1973, de l’alcalde Porcioles després de l’ocupació d’un ple municipal per part de centenars de veïns del

Carmel i de Nou Barris. Allò va ser l’estacada a un alcalde emblemàtic del franquisme que, després de 16 anys de mandat, estava molt tocat per la corrupció i la creixent protesta social urbana, àmbit en què ja acumulava una altra severa derrota davant del moviment veïnal: la paralització del Pla de la Ribera, llançat a mitjan anys seixanta per la burgesia industrial i financera catalana amb l’aquiescència del poder local franquista. No és casualitat que dos dels llibres que, el 1973, es van avançar a preguntar-se cap a on anava Barcelona siguin *La Barceloneta: del siglo XVIII al Plan de la Ribera*, de la geògrafa i historiadora Mercè Tatjer, i *Barcelona: remodelación capitalista o desarrollo urbano en el sector de la Ribera Oriental*, de l’arquitecte Manuel de Solà-Morales.

En els anys immediatament anteriors havien aparegut algunes -poques- obres que, des de perspectives diverses, analitzaven críticament la ciutat o facilitaven informació i marcs d’anàlisi perquè això es pogués fer. Més enllà de les novel·les de Paco Candel, amb *Donde la ciudad*

cambia su nombre al frontispici, és imprescindible citar *Contra una arquitectura adjetivada*, de l’arquitecte Oriol Bohigas (1969); *El Montjuïc del segle XX*, dels periodistes Jaume Fabre, Josep Maria Huertas i Josep Martí Gómez; *Al Sud-oest del riu Besòs. Deu anys de la vida d’un barri barceloní*, d’Alfred Matas (1970); *Barcelona, pam a pam*, del crític d’art Alexandre Cirici Pellicer (1971); *Barcelona adéu!*, de l’arquitecte Carles Lladó (1971); i *La Gran Barcelona*, de l’urbanista Jordi Borja (1972).

Els precedents de la revista ‘CAU’

Editat per Alberto Corazón, *La Gran Barcelona* reproduïa el monogràfic col·lectiu homònim publicat el novembre-desembre del 1971 al número 10 de la revista CAU, del Col·legi d’Aparelladors. Amb Jordi Borja i el ja citat Manuel de Solà-Morales, van col·laborar també en aquest monogràfic crític amb el model de ciutat impulsat per l’alcalde Porcioles l’economista Marçal Tarragó i els arquitectes Lluís Brau, Joaquim Lleixà i Francesc Arruga. Tarragó i Brau, juntament amb el també arquitecte Carles Teixidor, van ser al seu torn els responsables, el 1972, d’un altre número important de la revista CAU, que sota el títol de *Barcelona 1953-1971* va analitzar el desenvolupament urbanístic de la metròpoli. La revista *Cuadernos de Arquitectura*, del Col·legi d’Arquitectes, en què Jordi Borja va coordinar una secció sobre urbanisme, va ser una altra publicació clau en aquells anys.

És amb tots aquests antecedents que, l’octubre del 1973, tot just cinc mesos des-

El 1973 es van posar les bases conceptuals d’un ‘model Barcelona’ que partia de la lluita veïnal i de la crítica professional

Al·legoria brossiana

Una pintada suggeridora a la tanca de les obres de reforma de la Via Laietana, a l’altura de la plaça de l’Àngel. M. A.

prés de la destitució de Porcioles i la substitució a l’alcaldia pel més obert Enric Masó, va sortir l’exemplar segurament més emblemàtic de CAU que, publicat amb el número 21, era un diccionari d’aberracions urbanístiques i negocis especulatiu titulat *La Barcelona de Porcioles*. Editat i ampliat en format llibre per l’editorial Laia el 1975, aquest treball va marcar una fita. Tres dels seus autors eren els combatius periodistes de la premsa local Josep Maria Huertas, Manuel Campo Vidal i Rafael Pradas, units a l’advocat i activista veïnal Josep Maria Alibés, a l’economista Eugeni Giral i a l’arquitecte Salvador Tarragó. Queda, doncs, clar, que el 1973 es van posar les bases conceptuals d’un *model Barcelona* que partia de la lluita veïnal i de la crítica professional, des de postulats d’esquerra marxista no especialment dogmàtica, a una idea de la Barcelona de Porcioles abraçada tant per la dictadura com pels poders econòmics, la burgesia catalanista i demòcrata inclosa.

Si el llibre també col·lectiu *Gestión o caos: el área metropolitana de Barcelona* va posar ja el 1973 el focus més enllà dels límits administratius de la ciutat, va ser el 1974 quan dos títols més van aprofundir en la crítica al defenestrat Porcioles: *Los negocios de Porcioles*, de Jesús Ynfante, i *Barcelona, ¿a dónde vas?*, de l’advocat Eduard Moreno i l’arqueòleg i futur dirigent socialista Francesc Martí Jusmet. Aquest emblemàtic llibre del 1974 beu, en bona part, dels continguts que la revista CAU havia publicat mesos abans al seu

monogràfic *La Barcelona de Porcioles*, però que no apareixeria en format de llibre fins al 1975. Moreno i Martí Jusmet es van avançar amb el seu *Barcelona, ¿a dónde vas?* gràcies a una operació editorial més que peculiar i poc coneguda. Dirosa, l'editorial que va publicar el llibre de Moreno i Martí Jusmet, estava regentada per dos homes fidels a l'exministre i aleshores ambaixador de Franco a Londres Manuel Fraga Iribarne.

De fet, van ser les gestions de Fraga, a través del seu col·laborador Manuel Milián Mestre, les que van esquivar la censura d'un llibre molt crític amb Porcioles. No és que Fraga ni el seu cercle polític català -en què estaven compromesos llavors Martí Jusmet i Moreno amb l'economista Fabián Estapé, l'empresari Juan Echevarría, el populista procurador a Cortes Eduardo Tarragona i el director de *La Vanguardia* Horacio Sáenz Guerrero- fossin l'avançada democràtica a Barcelona. Que no ho eren va quedar clar en cridar Fraga allò de "*la calle és mía!*" durant la repressió policial dels primers mesos del 1976, i especialment després que les manifestacions per l'amnistia de l'1 i el 8 de febrer a Barcelona -sumades a grans vagues obreres com les de Sabadell i Victòria, amb morts inclosos- aconseguissin ressò internacional i assenyalessin un punt d'inflexió cap a la democràcia.

Un llibre per reciclar-se

En realitat, el que Fraga i la seva gent buscaven durant els primers anys setanta amb un llibre com aquell era només una bona *pole position* per conservar poder o reciclar-se en la recta de sortida de la democràcia després de comprendre que l'hegemonia cultural que marcava la fi de la dictadura era la crítica urbana i la mobilització ciutadana. Martí Jusmet i Moreno es desmarcarien de Fraga ben aviat en entrar el mateix any 1974 al Reagrupament Socialista i Democràtic de Josep Pallach. Martí Jusmet, que el 1979 va ser escollit regidor del PSC a Barcelona i president de la Diputació, acabaria com a delegat del Govern espanyol a Catalunya entre 1982 i 1993. Moreno, que va morir el maig d'aquest 2024, també va orbitar al voltant del PSC fins que va estripar el carnet el 2002 quan ja en criticava la deriva neoliberal post-olímpica i es va dedicar, com a advocat, a pledejar en operacions urbanístiques al costat del moviment veïnal i ecologista. Barcelona, cap a on vas? Roda el món i torna al Born.

Moreno i Martí es van avançar a l'edició de 'La Barcelona de Porcioles' en format de llibre gràcies a una operació editorial més que peculiar

Les gestions de Fraga, a través del seu col·laborador Milián Mestre, van esquivar la censura d'una obra molt crítica amb Porcioles

Assaig

La festa també és conflictiva

GEGANTS DE BARRI

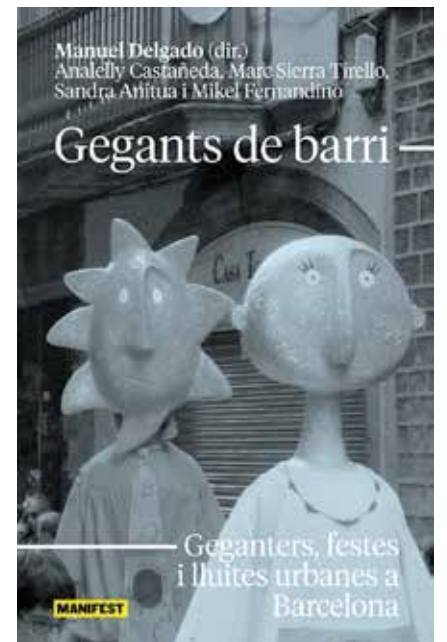
Manuel Delgado (dir.), Analelly Castañeda, Marc Sierra, Sandra Anitua i Mikel Fernandino
Manifest Llibres, 2023
188 pàgines. 16 €

IGNASI FRANCH

Si l'espai públic és un espai en disputa, les pràctiques que hi tenen lloc han d'interpretar-se com a petites pugnes ciutadanes pel seu ús. També, és clar, la festa dels gegants. Aquesta és la tesi de *Gegants de barri*, un assaig breu que té quelcom d'anàlisi cultural de la pràctica gegantera en particular, i de les festes populars en general, i que ofereix una crònica de la seva celebració en un espai i un temps específic: la Barcelona de la Transició fins als Jocs Olímpics. El treball, dirigit per l'antropòleg Manuel Delgado (*El animal público, Elogi del vianant*), aporta reflexió alimentada per la investigació sobre el terreny. Molts capítols del volum serveixen

per transmetre i posar per escrit l'experiència directa de persones implicades en les festes populars de diferents zones de la ciutat, com Nou Barris, el Poblenou o Sants.

El vessant del llibre com a crònica de la pràctica gegantera entre 1979 i 1992 facilita que s'abordi la transformació de la ciutat i el seu teixit associatiu. Els autors eleven una crítica de la voluntat institucional de controlar les mobilitzacions i manifestacions ciutadanes: els governs escollits a través dels mecanismes de la democràcia representativa s'haurien erigit en dipositaris principals, quasi únics, de la voluntat popular. Sota aquest punt de vista, l'activisme hauria esdevingut una cosa poc efectiva, obsoleta, quasi innecessària. Aquesta visió, a parer dels autors del volum, hauria suposat un afebliment significatiu de les organitzacions de base. Delgado i companyia paren un especial esment en les associacions veïnals: els partits polítics d'esquerra, que havien assolit el poder municipal a cavall d'un clima contestatari del qual el veïnat organitzat hauria estat una part molt activa, les haurien menystingut després.

Gegants de barri també tracta de les fluctuacions de l'estètica de les mateixes figures de la festa. La politització antifranquista hauria facilitat un desplaçament dels gegants clàssics, que representaven un món aristocràtic, cap a uns gegants de disseny més proper a la realitat obrera i oberts a una intencionalitat satírica en sintonia amb les celebracions populars en clau reivindicativa. El control creixent de les celebracions per part de l'Ajuntament, simbolitzat en la creació de les festes de la Mercè, hauria suposat una tornada a formes menys conflictives. Així que el llibre acaba escenificant un cert fracàs col·lectiu del qual aprendre.

Novel·la

Una novel·la en dos temps sobre el Sants combatiu

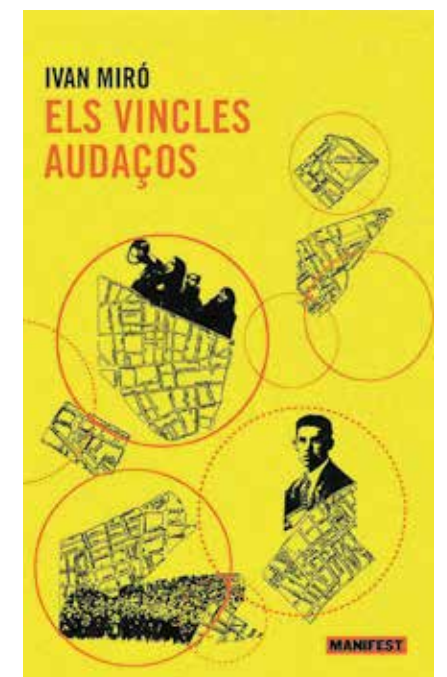
Els vincles audaços va suposar el retorn a l'escriptura narrativa del sociòleg i cooperativista Ivan Miró, i el retrobament amb els mons narratius que va explorar a *La revolta que viurem*. La seva segona novel·la és una mirada al passat recent i no tan recent de l'activisme polític a Sants, perquè l'autor alterna dos temps històrics: la Barcelona anarcosindicalista de principi del segle XX i la Barcelona recent en què una part dels moviments socials s'integren en les institucions al voltant de les candidatures municipalistes propulsades pel moviment -o aglutinador de moviments- 15-M.

L'enfocament de Miró té alguns elements característics. Mostra una certa sensibilitat coral, tot i que cada temps històric tingui el seu personatge de referència. I la perspectiva que empra és un xic aèria. L'autor defuig l'hiperde-

tallisme de l'antiga novel·la realista burgesa. Tot avança més de pressa, però sense assumir la necessitat d'oferir peripècies sensacionals en la línia de la narrativa de gènere. Això facilita que la lectura del llibre tingui quelcom de paradoxal: el relat avança de manera constant, però sense projectar el ritme accelerat, quasi angoixat, de la cultura *pop* contemporània. L'experiència és justificadament agredolça, perquè Miró parla de vides particulars, amb les seves satisfaccions i desencisos, i també d'ambivalents victòries amargues i derrotes dolces col·lectives en l'àmbit social i polític. **I.F.**

ELS VINCLES AUDAÇOS

Ivan Miró
Manifest Llibres, 2023
186 pàgines. 16 €

BARCELONES

Vista de les obres de la Ronda a la zona de l'avinguda de Vallcarca. RRENOMFOTO

Pas lent per tancar la ferida urbana de la ronda de Dalt

L'estiu passat es van iniciar les obres de la segona fase de la cobertura del vial, que respon a la reivindicació històrica dels barris per on transita

Les rondes són una infraestructura creada amb motiu dels Jocs Olímpics del 1992, unes vies que envolten la ciutat per esponjar el trànsit de vehicles. En el cas de la ronda de Dalt, va suposar una ferida per als barris de muntanya del districte d'Horta-Guinardó. "Amb la seva construcció, uns barris que estaven comunicats van quedar tallats per la meitat. Eren barris de muntanya, diferents, però molt propers", recorda Lluís Cairell, president de l'Associació Veïnal de la Taxonera. Des d'aleshores, i per com la problemàtica incidia en el dia a dia, veïns i veïnes de Montbau, Sant Genís dels Agudells, la Teixonera, el Parc de la Vall d'Hebron i la Font del Gos van engegar una reivindicació per reclamar la cobertura. "Hem lluitat molts anys i continuem lluitant perquè la cobertura total de la ronda de Dalt al seu pas pels barris d'Horta-Guinardó sigui una realitat. Aquesta va ser l'opció més votada al *Decidim* [pressupostos participatius] de totes les opcions que s'hi recollien", assegura Cairell.

Inversió cara, però necessària

La segona fase de la cobertura té lloc en un tram que limita amb els barris de la Teixonera i Sant Genís dels Agudells, que amb l'obra han de guanyar espai públic i millorar la seva qualitat de vida en disminuir de forma notòria la contaminació i el soroll. Emeka Okpala, membre de l'Associació Veïnal de Sant Genís dels Agu-

dells, manté que "cal cosir la ferida històrica que suposa la ronda, una frontera entre barris i una font de soroll i de contaminació". L'activista reconeix que "és una inversió molt elevada pels metres que es guanyen", però en tot cas "és necessària per millorar la qualitat de vida amb un espai de convivència i de pas. Guanyem molt d'espai públic, obert, amb qualitat urbana, i tapem el soroll i la contaminació".

La cobertura és una obra que es perllonga en el temps per la seva magnitud: un cop enllestida la segona fase en curs,

"Continuarem lluitant perquè la cobertura total de la ronda sigui una realitat", manté Lluís Cairell, de l'AV La Taxonera

"És una inversió elevada, però necessària per guanyar qualitat de vida", apunta Emeka Okpala, de l'AV Sant Genís dels Agudells

GAIREBÉ UNA DÈCADA D'OBRES

Un cop enllestida la primera fase de la cobertura de la ronda de Dalt -el 2020, amb el tram de 200 metres entre el Mercat de la Vall d'Hebron i l'Institut d'Educació Secundària Vall d'Hebron-, des de l'estiu passat es du a terme el tram entre l'Institut i l'avinguda de Vallcarca, amb una distància de 340 metres. És la segona fase de les quatre previstes. Al juny, després de retirar l'arbrat, es va aixecar un mur central de formigó a la mitjana. El següent pas van ser els treballs previs a la construcció de les sortides d'emergència -sis, tres en sentit Llobregat i tres en sentit Besòs-, que s'han d'habilitar al nou túnel. Es tracta d'una obra de gran envergadura -amb un pressupost d'uns 18 milions d'euros per a l'estructura del cobriment i uns 13 milions per a les instal·lacions i acabats del túnel-, que està previst que finalitzi al maig del 2027, quan es farà la urbanització de l'espai en superfície.

faltaran altres trams per cobrir. "Construir sobre una cosa en funcionament i en marxa, com la ronda, és molt més costós. Els passos són molt lents i, fins que no s'acabin del tot les obres, no es veurà tota la millora urbana. És molt important que l'obra continuï després fins a l'Hospital de la Vall d'Hebron", rebla Okpala, que també és membre de Catalunya Camina, una associació que treballa per millorar la mobilitat i seguretat dels vianants.

Per a Cairell, el principal problema del pas de la ronda per aquests barris és el soroll i la contaminació acústica i atmosfèrica, especialment en aquells punts on hi ha edificis a tocar del vial. "S'hauria d'haver començat per Montbau i, sobretot, per Vall d'Hebron, perquè hi ha un tram que passa ran dels edificis, a tocar dels veïns", defensa Cairell, que avisa que, "en tancar la ronda, la contaminació és molt més baixa, però no s'elimina del tot". "També guanyem una part per a zones verdes, ja que, si bé som al costat de la muntanya, ens falten aquests espais verds. Ara els recuperem per fer-hi activitats i dinamitzar el barri", afegeix.

Un pacte per la ronda

El passat abril, es va constituir el Pacte per la ronda de Dalt, un espai de caràcter consultiu i participatiu sobre les actuacions a dur a terme en la transformació del vial. En formen part representants del teixit veïnal, social i econòmic de la zona, així com membres del govern municipal i els grups polítics, tècnics, persones expertes independents, institucions i equipaments. A la reunió de l'octubre, hi van assistir membres de les associacions veïnals de Montbau, Taxonera i Sant Genís dels Agudells, així com de l'Associació de Festes Teixonera-Mas Falcó-Penitents i la Favb. Sobre la constitució d'aquest espai, Okpala comenta que "es formalitza un espai de participació que ja existia i que ha d'ajudar a fer un millor seguiment del procés". **MARC VILLORO**

BREUS DE BARRI

Ronda de Sant Antoni, ni un pas enrere

La Plataforma Pro Pacificació de la Ronda de Sant Antoni, formada per entitats veïnals de Sant Antoni i el Raval, va fer públic el novembre passat un comunicat en el qual es reafirmen en la defensa del projecte de remodelació sorgit del procés participatiu -i que va ser aprovat al Plenari municipal-, i denuncien que els "canvis" proposats per l'actual equip municipal modifiquen substancialment l'esperit dels acords. El veïnat es declara "indignat" i "decebut".

La Prospe reclama una zona verda

Més d'un centenar de veïnes i veïns van recórrer els carrers de la Prosperitat el passat 1 de desembre al crit de "Fora ciment!". Denunciaven que l'Ajuntament no ha complert el compromís de retirar la llosa de ciment del solar on es trobaven els barracots de l'antic Casal de Joves, al passeig de Valldaura amb Rio de Janeiro, qualificat com a zona verda i ara tancat al veïnat. També reclamen la retirada de les tanques d'obra que encara envolten el nou Casal, vuit mesos després de la seva posada en funcionament.

La biblioteca de Sarrià es fa esperar (més)

Després de dues dècades de reivindicació veïnal i més de tres anys d'obres, sembla que la nova biblioteca de Sarrià s'inaugurarà a principi del 2025, tot i que després de tants endarreriments, les veïnes no les deuen tenir totes. Les obres acabaran amb més d'un any de retard. Els 5.000 m² de l'edifici no es dedicaran només a equipament cultural, sinó que també acolliran serveis administratius del Districte.

Diferents generacions de veïnes

D'esquerra a dreta, la Tamara -una de les mares organitzades al parc del carrer de Lliçà- i les seves filles; la Montse -veïna de la part alta del barri-; la Gregoria -ex-presidenta de l'AV de Torre Baró i presidenta de l'Associació de Gent Gran-; la Raïfaela -veïna i activista-; i la Valeria -presidenta de l'AV-. JOAN LINUX

Les invisibles d'“El 47”

La història de l'heroi que salva un barri, per molt que Torre Baró estimi Manuel Vital, és la Història amb ‘H’ majúscula. Al voltant del segrest del bus, però, hi ha altres històries, sovint protagonitzades per dones

PAULA R. AINSA

El 47. Un home, un autobús, el destí d'un barri". Amb aquest lema va arribar als cines el 6 de setembre la pel·lícula *El 47*, dirigida per Marcel Barrena i que, sens dubte, ha estat un èxit, situant-se com la segona millor estrena en català de l'última dècada. *El 47* és un film sobre el moviment veïnal i el poder de la gent per aconseguir drets fonamentals i un barri on viure dignament.

D'El 47 se n'han dit moltes coses, però, entre tant de soroll, n'hi ha que han passat desapercebudes. S'entreuen en el llargmetratge i, estirant del fil, generen un relat més real i quotidià de les lluites de Torre Baró. Un relat amb nom de dona. O més aviat, de dones. Totes les veïnes amb les quals ha parlat *Carrer* s'han assegurat de dir-nos: "No soc jo sola: ho vaig fer amb les meves companyes". Un tret característic d'aquestes històries és que es relaten en plural i amb humilitat.

La Història no ha recollit encara les històries de formigueta de les dones de Torre Baró. "El 47. Unes dones, una escola bressol, el destí d'un barri". Potser aquest lema no hagués recaptat tants diners. O sí. Rosi Martín, veïna de Torre Baró, va ser durant anys companya de feina de Carme Vila Oliver, una altra referent veïnal que, de manera anecdòtica, va ser dona de Manuel Vital després de penjar els hàbits. Martín recorda que les monges van fer molt pel barri i que estaven molt properes a l'associació veïnal, però, en contra del que es dona a entendre al film, creu que la Carme no es va treure l'hàbit per ell. Des del 1976, van lluitar juntes per una escola bressol. I la van aconseguir. Martín ha demanat que el nom de Vila s'in-

clogui en el nomenclàtor, com el de Vital, una iniciativa aprovada al darrer Ple de Nou Barris. I reivindica la seva figura: recorda que va contribuir a la tasca d'alfabetització al barri i va crear un projecte de lleure perquè les nenes poguessin sortir d'excursió. També la rememora posant injeccions i, ja jubilada, acompanyant les dones més grans al museu o al cine.

Protagonismes i reconeixements

Sobre el segrest del 47, Martín recorda que li estava donant farinetes al seu fill de set mesos: "Em van trucar i el vaig deixar amb la meva mare per baixar amb el Manolo". Martín surt a les fotos del dia del segrest; s'hi reconeix d'esquenes. També ho fa Mari Martínez, que va pujar al bus embarassada i que el dia de l'estrena, als Cinemes Aribau, s'emocionava en veure's a la gran pantalla fent d'ella mateixa, tants anys després. Martínez és una de les extres del film, però va ser protagonista el dia dels fets, tot i que, com tantes altres, mai no s'ha vist com a protagonista. "Les dones érem molt actives, érem les que sosteníem l'associació, però ells, sense donar un palo al agua, s'emportaven els honors", recorda Martín. "No hi havien dones en càrrecs directius perquè esperàvem a ser reconegudes per la resta. No ens presentàvem com a candidates, també perquè havíem de cuidar els fills i ens preocupava no poder estar a les reunions fins a les 12 de la nit", agrega.

La primera presidenta de l'Associació Veïnal de Torre Baró va ser Gregoria García Ruiz. Hi va entrar el 1996 i en va ser la presidenta del 2003 al 2008. Reivindica que les dones també van segrestar un autobús: "Per exigir contenidors. La situació era insalubre. Som un barri de muntanya i hi ha molta brossa que els animals ve-

nen a buscar". García explica que, quan va sortir presidenta, molts homes deien que li prendrien el pèl, però ella va demostrar que era ben vàlida. "Aquella època va ser molt intensa. Renunciava a dies de feina per anar a reunions importantíssimes. Aquí sempre hi ha hagut molta feina a fer, ho hem de lluitar tot. Les coses no han canviat tant des de llavors", rebla. Una altra fita en la qual posa èmfasi és quan van aconseguir calefacció per al col·legi Font dels Eucaliptus, inaugurat el 1971 i que ja no existeix. Les dones es van tancar a la comissaria de Policia per reivindicar que els seus fills i filles estudiessin en condicions. També ho van aconseguir.

Seguim estirant el fil i arribem a l'actual presidenta de Torre Baró, Valeria Ortiz, que va anar a parar a l'associació per una causa similar: "Quan vaig tenir el meu fill, un dia van robar el tobogan del parc. Em vaig preguntar amb qui havia de parlar i així va començar tot". Avui al barri hi ha dos parcs. "Al de la part alta del carrer de Lliçà, les mares s'han organitzat i està ple de joguines, bicicletes, patinets... I hi ha un cartell d'instruccions d'ús. Ningú se'n duu res, tot al contrari, la gent hi aporta coses". Ortiz manté que a Torre Baró hi ha un moviment de mares molt lluitador. Recorda quan es va ajuntar amb una mare per fer-hi el primer Halloween: "Pensà-

vem que al barri només hi havien els nostres fills, i en aquesta activitat hi van participar 80 nens i nenes més".

Ortiz i García coincideixen que un dels grans problemes per a les dones és la mobilitat. Torre Baró segueix sent un barri molt aïllat. Per anar de la part alta a la baixa, hi ha un bus a demanda que sovint triga 90 minuts en arribar. Empènyer carrets de la compra i cotxets per les pujades no és gens fàcil. Aquest aïllament dificulta a les dones més grans poder rebre visites de les famílies o relacionar-se. La manca de recursos en transport, salut o educació les afecten de manera especial, però això no els impedeix d'organitzar-se: García és ara la secretària de l'Associació de Gent Gran i segueix activa reivindicant els drets del barri.

Ortiz denuncia que la falta de connexió genera dificultats per a les més joves. Malgrat que senten Torre Baró com un barri familiar i segur, explica que la comunitat LGTBI+ no sempre s'hi sent segura. Reclamen igualtat per a les dones i també per als seus fills i filles, una generació que necessita expressar lliurement el seu gènere i orientació sexual. L'aïllament dificulta que estableixin aliances amb altres col·lectius o barris, tot i que el jovent participa en els moviments feminista i per l'habitatge a Nou Barris. Aquestes noves generacions fa 10 anys que lluiten per un Casal de Joves a la Zona Nord, on podrien crear espais i xarxes de suport segures.

Avui trobem la Mari, la Gregoria i la Valeria amb moltes altres dones i altres petites grans històries, encara per explicar, dissenyant les llums de Nadal del barri. Enguany, dedicades a *El 47* i, per si algú creia que la lluita és cosa del passat, el primer disseny té un lema clar i rotund: "Torre Baró existeix i resisteix".

Les dones també van segrestar un bus: "Per exigir contenidors: els animals venien a buscar la brossa; la situació era insalubre"

BARCELONES

Papell, al replà de l'escala de casa seva. MARC JAVIERRE

“Barcelona la qualifico com a ‘descomposició’”

Jordi Papell, antic president de l'Associació Veïnal del Casc Antic, viu a l'únic pis d'un edifici de la Via Laietana que no és una habitació d'hotel

Porta tallafocs. Aïllant. Gris aparcament Carrefour. Metà·lica. Amb frontisses. A la fulla que no dona al replà, paraules magnètiques posades de qualsevol manera, com si la porta d'entrada a la casa fos en realitat la porta del frigorífic. La porta antirobatoris, antivandals, antitot, i despersonalitzada, tipus franquícia, l'obre el seu propietari, Jordi Papell (carrer de Giralte el Pellicer, barri de Sant Pere, Barcelona, 1952). Taciturn fins que agafa confiança, inveterat fins a l'arrel, càustic amb la perilla dels pursos Partagás.

Jordi Papell viu en un hotel. Exactament no és així. Filant fi, no viu en un hotel: el seu pis ha estat atrapat per l'Ilunion Almirante -quatre estrelles-, cadena d'hotels accessibles del grup social ONCE -"Iguales: Para hoy. Para mañana"-, a Via Laietana, 42. L'octubre passat va ser adquirit per l'empresa promotora La Llave de Oro. L'ha envoltat una teranyina.

Fill del Guillem i la Pepita. L'últim de cinc germans. La família regentava la cansaladeria Papell, que ja va tancar. Ell s'ha dedicat a la informàtica. Des del 1953 resideix a Via Laietana, 42, una finca del 1900 que abans tenia sis plantes i que ara en té vuit, i on abans residien veïns i ara els turistes reserven nits i mojitos.

Paga uns dos-cents euros mensuals de lloguer -renda antiga-. Potser per això li van fer la vida impossible en el procés de reconversió del bloc com a apartador turístic. "He volgut actualitzar el lloguer, però no m'han deixat". Cent cinquanta

metres quadrats que van des de Via Laietana fins al carrer de les Beates. Compartits amb la seva parella, Maria Escribano. Els dos fills ja van volar.

Antic president de l'Associació Veïnal del Casc Antic, és l'únic veí de Barcelona que per entrar a casa seva i obrir la porta de les paraules imant ha de saludar els recepcionistes de vestit blau cobalt, unicolor, davant del clàssic timbre de trucada de les *pel·lis*: palmada i *cling*.

Al vestíbul, la frase enllaunada, en una paret blanca: "Benvingut a un món diferent". Aquestes són les paraules del francès enganxades al full interior de la porta

“A la referència cadastral, casa meva es presenta com a dependència hotelera. No tinc bústia. Les cartes me les deixen a recepció”

“Els propietaris volien que marxés. M'han ofert diners, però no me n'he anat. Hem anat a judici, i fins i tot em van posar un detectiu privat”

de Papell, a la planta quarta, sortint de l'ascensor, a l'esquerra. Sortint de l'ascensor, a la dreta, sis habitacions (401-402-403-405-406-407), de les 86 que té l'establiment. Ell es resisteix, com els gals d'Astèrix.

Touch. "Me'n recordo de quan a l'entresòl hi havia un taller de joieria, un taller de rellotgeria i un estudi de fotografia. Al primer pis hi havia la pensió Colonial. Ara ja no en queda res".

Chemin. "De veï tenia un advocat, ja fa molt de temps. No sé què se'n deu haver fet, es deu haver mort".

Merde. "Un dels propietaris, en Moliner, va comprar la finca sencera, i aquí es va començar a fer fora la gent de males maneres, fent-los la vida impossible".

Chang. "Als anys setanta, les cases dels veïns que se n'anaven anant es van convertir en apartaments".

Libre. "En vam quedar tres que no vam vendre. Dues dones grans i jo. Les senyores van morir i em vaig quedar jo sol".

Derrière. "Amb el nou mil·lenni, el propietari, que ja ha mort -la propietat la gestionen ara els seus fills-, va restaurar tot l'edifici, compartimentant-lo".

Espoir. "El senyor Moliner va llogar el bloc a l'hotel Ilunion; aquí estan des de fa més d'una dècada. Abans hi havia un dels hotels Guitart".

Nouveau. "Jo sempre he tingut problemes. Primer els va tenir el meu pare, i ara em toca a mi. Inundacions, parts que cauen, desgavellats... A tot això, van baixar uns quaranta centímetres el sostre. Això que veus és un sostre fals".

Avoir. "Volien que marxés. M'han ofert diners. No me n'he anat".

Premier. "Hem anat a judici. Fins i tot em van posar un detectiu privat".

Conserve. "Per pagar el lloguer em posaven pegues, feia girs postals per justificar el pagament, perquè no em donen rebuts".

Éternité. "A la referència cadastral, casa meva es presenta com a dependència hotelera".

Soudain. "No tinc bústia. Les cartes me les deixen a recepció. Tampoc no tinc clau del portal, perquè no hi ha portal".

Surf. "Els turistes llencen per la finestra del pati interior llaunes, maquinetes, maletes... Borraxos, cridant. Alguns roben els quadres. Fins i tot paguen amb targeta i després anul·len el pagament... Me n'assabento pels empleats".

Ici. "El barri és un desastre. El turisme ha fet molt de mal. Els veïns no importen, només hi ha oficines. Hi havia moltes cases antigues, deteriorades, que se les van quedar els especuladors per quatre duros, misèria. Barcelona és una atracció turística i un parc temàtic. No crec que es reverteixi la situació".

Bien. "S'han de posar límits al turisme, fer complir les ordenances municipals. La gent se'n va perquè és impossible viure a segons quins barris de Barcelona".

Suffis. "Fa poc va tancar la papereria Hija de J. Batlle Horta [número 48], del 1917".

Moi. "Barcelona la qualifico com a descomposició".

Parfum. "Ara la finca està en venda. He sentit que per uns 24 milions d'euros".

Conseil. "Aquí tinc tots els meus records, i les joguines de quan era petit".

Regard. "La porta de fusta massissa original la van llençar a les escombraries".

la - vérité - sans - peur
la - veritat - sense - por

JESÚS MARTÍNEZ

BREUS DE BARRI

Nou equipament esportiu a la Marina de Port

El veïnat de la Marina de Port celebra que la reivindicació històrica d'un nou poliesportiu per al barri comenci a esdevenir una realitat. A l'octubre, l'Ajuntament va aprovar el projecte executiu per ampliar el centre esportiu actual, que ha d'acollir una piscina pública i diverses sales esportives. Si no hi ha imprevistos, les obres començaran l'abril del 2025 i duraran dos anys.

Bon Pastor i Vila de Gràcia, d'aniversari

El moviment veïnal ja donava guerra abans de la democràcia, i en són una bona mostra les celebracions dels 50 anys de moltes associacions. L'AV del Bon Pastor ho va festejar a l'octubre amb una jornada festiva i l'edició d'uns vídeos de transmissió de la memòria històrica. A la Vila de Gràcia van preparar l'exposició *50 anys per Gràcia*, inaugurada al novembre amb un sopar de germanor, i dues xerrades sobre reptes de futur i violència contra les dones. Per molts anys i gràcies per existir!

GELATERIA

Casa fundada l'any 1912
FABRICACIÓ PRÒPIA
I ARTESANA
OBERT TOT L'ANY
SUISSOS, ENTREPANS, ORXATES
TORRONS ARTESANS

Rambla Poblenou, 44-46
93 309 18 72 - Barcelona
www.eltioche.com
eltioche1912@hotmail.com

LA FAVB INFORMA

Aprentatges de la tragèdia de València

Estem corpresos per la tragèdia que la Dana va descabdellar al País Valencià i Castella la Manxa. Més de 200 persones mortes, patiment generalitzat, destrucció d'habitatges, infraestructures i equipaments, i la contaminació que deixa tot el que les riuades es van endur. Aquests fets dramàtics ja són inevitables. Només podem oferir solidaritat i exigir als governants que facin bé la feina de reparació i reconstrucció. I també hauríem de treure'n aprenentatges per evitar noves tragèdies.

La Dana ha estat provocada per l'escalfament del planeta. Fa massa temps que els científics avisen d'aquest fet, sense que es faci res seriós al respecte. Calen canvis socials, de producció i de consum per evitar catàstrofes que poden acabar essent habituals: pluges inclements, onades de calor, sequeres -i per tant, crisis alimentàries, pandèmies...-. En segon lloc, cal prendre consciència que el desastre s'ha agreujat pel model urbanístic que tenim, per les infraestructures viàries que trinxen el territori, per la manca de cura de l'espai natural. Contribueixen a reforçar els impactes climàtics extrems. Reconstruir no pot ser tornar a fer el mateix.

Hem de pensar l'urbanisme, la mobilitat i l'organització territorial en clau ecològica.

La primera obligació dels governants és protegir les condicions de vida bàsica de la gent. Hi ha massa governants que estan més orientats a promoure l'enriquiment privat que el benestar col·lectiu, sigui l'ecologia o sigui l'habitatge. Alguns, amb un historial nefast de mala gestió: Prestige, covid, metro de València... I ho han tornat a fer. Hem d'exigir bones polítiques i bons governants.

Per últim, la solidaritat i la cooperació són bàsiques quan passen coses grosses i també quotidianament, però cal organitzar-les bé, prioritzant l'essencial. I per això cal saber triar el que és essencial, i coordinar-ho bé. Ajudar no és sentir-se bé un mateix, és fer el que cal. **LA JUNTA DE LA FAVB**

Calen canvis socials, de producció i de consum per evitar catàstrofes que poden acabar essent habituals

REVISTES DE BARRI

El Butlletí

El darrer número de la publicació de l'Associació Veïnal del Clot-Camp de l'Arpa no pot ser més interessant per entendre el barri i conèixer les lluites del passat i del present. En les seves pàgines, hi trobareu informació sobre converses obertes dedicades a les fàbriques que hi havia a la zona i l'organització històrica de les dones, així com alguns detalls de l'actual projecte veïnal d'auditori soterrat per a la Farinera. Coincidint amb la Festa Major, el butlletí recull els actes principals i anuncia en portada el nou embat al qual s'enfronta el teixit associatiu del barri: l'amenaça de tancament de l'emblemàtic Ateneu del Clot.

El Poblenou

La revista de l'AV del Poblenou, en sintonia amb les preocupacions veïnals, obre en portada amb un "Actueu ja!", referint-se al dret a l'habitatge. Com expliquen a l'editorial, el veïnat vol continuar vivint al barri, i per això s'ha constituït la Coordinadora pel Dret a l'Habitatge del Poblenou. Amb un toc d'humor, invoquen el "Pla Espavila", per demanar a la gent que signi en una iniciativa ciutadana que vol transformar un solar abandonat en la plaça de Sant Andreu, activista veïnal. I a la secció *Mirada atenta*, aprofiten que el passat 1 de desembre va ser el dia de les persones grans i fan una crítica a l'edatisme.

La Finestra

No badeu, i obriu la finestra: deixeu entrar l'aire i les paraules, i viatgeu per les seves pàgines i colors. Coneixeu el veïnat, els col·lectius i l'alumnat de l'Institut Dr. Puigvert que han fet possible aquesta publicació impulsada pel projecte BEC (Barri, Espai de Convivència) de la Favb, amb la col·laboració de l'Associació Veïnal de Sant Andreu Nord-Tramuntana. Endinseu-vos en la classe de 4t d'ESO de l'itinerari d'esports i conegueu els seus interessos i visions del barri on viuen. Tot el viatge d'un curs lectiu resumit en unes pàgines per apropar-vos als carrers i places de Sant Andreu Nord.

EL COR ROBAT

Rubén Parada

President de l'Associació Veïnal de la Verneda Alta

“El principal problema, de llarg, és l'habitatge”

Va estudiar Filosofia i treballa de comercial. És el president de l'AV de la Verneda Alta, on va agafar el relleu en una entitat en hores baixes. “La persona que la portava es jubilava i es retirava. Uns amics d'altres moviments i militàncies ens en vam assabentar i vam decidir fer-nos-en càrrec. És una associació històrica, combativa i esquerranosa, i no volíem que es perdés”. El 2025, en celebraran el 50è aniversari.

On comença i on acaba la Verneda?

Les fronteres d'aquests barris són complexes i les divisions del PSC als anys 80, arbitràries. Els nostres estatuts fixen els límits a Via Trajana i el carrer Treball. Però abans la Verneda arribava fins a Bac de Roda, al Clot. El Júpiter, quan va deixar el Poblenou, va venir a la Verneda.

Fes-nos cinc cèntims de com és el barri.

Aquí tots som nouvinguts, perquè som un barri força nou: als anys cinquanta, quasi no hi havia ningú i, trenta anys després, hi érem tots. Un barri de classe obrera, empobrit, que ha patit malament la crisi i la covid. Un dels més envellits, amb molta dona gran i un problema important de solitud -els Serveis Socials no donen l'abast-. Un barri on els joves són un col·lectiu oblidat: n'hi ha pocs i no es fa cap inversió per a ells; l'oci l'han d'anar a buscar al Clot o al Poblenou. I som un barri amb molt propietari -fins fa poc, el 80%-: gent que vivia en pisos protegits -aquí quasi tot eren pisos oficials de l'Estat, la Guàrdia Civil, la Policia Nacional, Correus...; i algunes cooperatives-, que es van anar privatitzant.

Això ja no és així, oi?

Des de fa 15 anys, patim un procés de gentrificació brutal. Està arribant molta gent del Clot, el Poblenou i Sant Andreu. Els han gentrificat i ells ens gentrifiquen a nosaltres [riu].

Quins problemes té la Verneda?

El principal problema, de llarg, és l'habitatge. Aquesta hauria de ser la resposta de qualsevol associació veïnal. Hem passat de lloguers de 400 euros a tenir-ne de 2.500. Per sota de 1.000, no n'hi ha. Els joves no hi poden llogar. I quan s'activi l'estació de la Sagrera, tot s'apujarà. En una zona els pisos ja són apartaments per a expats, amb tots els serveis; no els cal fer barri. Hi hem anat, per integrar-los, però és complicat.

S'hi han fet inversions, al barri?

La Verneda està com després de les olimpíades. L'únic important, entre cometes, és el pont de Santander, de fa un any, i que ens fa la sensació que es va activar quan Amazon va comprar una nau a prop. El pont havia de durar sis mesos i portava en peu 50 anys.

El parc de Sant Martí, una victòria veïnal, està trinxat per les obres.

El donem per perdut. L'Ajuntament dona a entendre -sense dir-ho- que serà l'entrada de l'estació. Serà similar a la plaça dels Països Catalans, al costat de l'Estació de Sants; una esplanada que, encara que li posis verd, continuarà sent una plaça. Diran que el parc anirà per damunt de les vies, però jo més aviat hi veig un passeig. Que pot ser preciós, eh! Però em fa la sensació que juguen amb les paraules per no dir: “Heu perdut el parc i encara gràcies que no tirem les masies a terra”.

Quanta gent sou i com us organitzeu?

Com a associació veïnal, som pocs. Al primer cercle, set o vuit persones, força actives; al segon, 10-15 més que s'activen fàcil. I ara acollim al nostre local entitats que ningú vol. Hi ha el Sindicat d'Habitatge, Foks de l'Avern, la Batucada Himbawe... Hi han passat col·lectius de joves i feministes. L'únic que els demanem és col·laboració quan necessitem mans. Si cal netejar el local, potser se'ns planten cinquanta persones

Aquest canvi d'estratègia, a què s'ha degut?

Hem hagut de fer-ho així. Les associacions veïnals, quan han minvat els socis, han tingut por que arribés gent nova i es quedés el local. Són espais que tenen un component emocional -el nostre el van ocupar per aconseguir-lo-. Ara el que volem és que es faci servir: és un espai públic, per a tothom. Fins i tot hi fem aniversaris. **CATHERINA AZÓN**

Yoana Mata
Dona trans migrada,
ha esdevingut un referent
entre les persones del
col·lectiu LGTBIQ+ i
ha denunciat públicament
la problemàtica que
afronten

“A Barcelona he
pogut realment
ser la Yoana”

ÁLVARO CARRETÓN
ENTREVISTA

MARC JAVIERRE
FOTOGRAFIA

Resilient. Somiadora. Enfocada. Optimista. Lliure. Aquestes són les paraules amb les quals es definiria Yoana Mata (La Ceiba, Hondures, 1979). Qualsevol persona que escolti la seva història, que sovint comparteix en actes i jornades organitzades per ajuntaments i entitats LGTBIQ+, s'adonarà que es coneix a ella mateixa prou bé. Com a dona trans migrada, li ha calgut, i li cal, resiliència per aguantar discriminacions i vexacions. Com a activista, somia una societat reeducada i sensibilitzada que abraçi i accepti la diversitat i està enfocada a aconseguir-la. I com a persona, perquè “antes de trans soy humana”, és capaç de fer-te creure que un futur millor és possible i d'encoratjar-te a viure d'acord amb els teus principis i sentiments.

Mata no va dubtar quan li vam demanar que escollís un lloc simbòlic per fer la fotografia que complementa aquest text. La plaça d'Espanya. La seva relació amb Barcelona va començar en aquest punt de la ciutat el setembre del 2017. Acabava de deixar la seva Hondures natal, on estava en el punt de mira de grups polítics i comunes religioses, per sol·licitar l'asil a Espanya. Dos amics, que havien marxat abans que ella i que l'acollien al Prat de Llobregat, li van mostrar i va quedar meravellada amb l'arquitectura de l'antiga plaça de toros de les Arenes, ja reconvertida en centre comercial, i impressionada amb la xarxa de transport públic. Tot això ho explica mentre ens dirigim a fer la fotografia. Poc després, quan el fotògraf li demana que faci algun gest amb els braços, Mata tampoc dubta i aixeca el puny dret.

Previnguda i llesta per defensar les causes en les quals creu. Com la Wonder Woman del fons de pantalla del seu mòbil. Perquè ella, tot i no tenir cap poder sobrenatural, ha esdevingut un símbol entre les persones del col·lectiu al qual pertany. Abans que es decidís a aixecar la veu, però, van passar quatre anys, quatre anys en què va estar cohibida per les paraules que li havia dit l'oficial que havia tramitat la sol·licitud d'asil: “No te metas en problemas ni des problemas”. Tan acoquinada estava que va deixar de reclamar més de 700 euros al primer ocupa-

dor que va tenir, a una perruqueria on treballava 50 hores setmanals. El 2021, però, va aconseguir un treball temporal a la Fundació Acathi, que es dedica a l'acompanyament de persones LGTBIQ+ migrades i refugiades, i la flama activista es va encendre de nou -a La Ceiba havia creat la primera entitat en defensa dels drets del col·lectiu de la regió-.

“Quiero pelear porque en un futuro una persona trans no viva lo que yo he vivido”, sentència després d'enumerar els principals problemes de les persones trans migrades: la regularització, l'accés al mercat laboral i l'accés a l'habitatge. Mata reconeix que Catalunya és un país sensible amb la problemàtica, però no pot ignorar que “no existe el sueño maravilloso para las personas trans y la discriminación también persiste aquí”. La taxa de desocupació, explica, volta el 80% i moltes dones, malgrat estar qualificades, es veuen abocades al comerç sexual. Quant a l'habitatge, depenen d'amics o entitats per trobar habitacions perquè no tots els propietaris els hi volen llogar.

Ella mateixa, després de deixar el pis dels amics del Prat de Llobregat, va passar per diferents cases d'acollida gestionades per Acathi a Barcelona fins a aconseguir llogar una habitació a uns coneguts. Actualment, però, haver-se convertit en un referent no l'ha alliberada dels problemes del col·lectiu i fa mesos que està desocupada i veu minvar els seus recursos. Per tot plegat, ha decidit deixar Barcelona durant uns mesos. Anirà a Hondures per retrobar-se amb la família i per veure si la situació ha millorat i farà una gira pels Estats Units, convidada per organitzacions LGTBIQ+. No pot assegurar que torni, confessa. “Pero considero que Barcelona es mi hogar. Aquí he podido ser realmente Yoana”.

“No existeix el somni meravellós per a les persones trans, i la discriminació també persisteix aquí. Vull lluitar perquè en un futur una persona trans no visqui el que jo he viscut”